

MAJ 2000

GER

33

Dansk Mongolsk Selskab

Nr. 33 - 11. årgang Maj 2000

Dansk Mongolsk Selskab's
medlemsblad er tidsskriftet GER.

Redaktion: Rolf Gilberg (ansvarshavende), Ann Benwell, Jan Koed, Gudrun Lefmann, Bulgan Njama. Artiklernes synspunkter repræsenterer den enkelte forfatters holdninger. Indlæg uden forfatterangivelse er produceret af redaktionen.

*GER udkommer februar,
maj, august, november*

Dansk Mongolsk Selskab

Æresmedlem:

HKH Kronprins Frederik

Bestyrelsen:

Ann Benwell, Klaus Ferdinand, Rolf Gilberg, Anita Garbers, Søren Haslund-Christensen, Jan Koed, Gudrun Lefmann, Bulgan Njama, Leif Petersen.

Selskabets adresser:

Formanden: Rolf Gilberg, Etnografisk Samling, Nationalmuseet, Frederiksholms Kanal 12, 1220 København K.

Telf: 3347 3207; fax: 3347 3320
E-post: rolf.gilberg@natmus.dk

Sekretæren: Ann Fenger Benwell
Ved Volden 9, 3.mf., 1425 København K. Telf: 3295 3560
E-post: abenwell@post10.tele.dk

Kassereren: Medlemskab, adresseændringer og kontingent:
Jan Koed, Carl Bernhardsvej 15
sttv, 1817 Frederiksberg C.
Telf: 3322 3729;
Postgiro: 784-1582
E-post: jan-koed@inet.uni2.dk

Projekter: Bulgan Njama,
Fuglebo 2, 2000 Frederiksberg.
telf: 3833 2106
e-post: dms@sol.dk

Medlemskontingent: 2001
150 kroner pr. kalenderår.
Kontingent for medlemmer bosat i
udlandet er 200 kroner.
Husstandsmedlemskab 250 kroner.
Firma 500 kroner.

Dansk Mongolsk Selskabs formål er:

(a) at fremme og udbrede
kendskabet i Danmark til mongolerne og deres kultur, især i mongolernes kerneområder i Mongoliet, Kina og Rusland.

(b) at udgive skrifter om mongolerne.

(c) at være samlingsorgan for personer, der interesserer sig for mongoler og deres forhold.

(d) at fremme og udvikle forbindelserne mellem befolkningen i Danmark og mongolerne.

(e) at støtte kulturelt arbejde blandt mongoler og skabe forbindelser mellem videnskabelige, kulturelle, faglige og folkelige organisationer i de respektive lande.

Forsiden

Papirklip af Norovsambuugiin Baatartsog. Fra "Mongolian Folktales", 135 sider, redaktør Hilary Roe Metternich, forord af Dr. Pureviin Khorloo. Udgivet af Avery Press i samarbejde med The University of Washington Press 1996.

ISSN Nr: 0905-9504

Aimag

Arhangai Aimag - Ger(33):16-17

Bayan-Hongor Aimag -

Bayan Ölgii Aimag -

Ger(25):24-25; Ger(31):4-11

Bulgan Aimag -

Darkhan-Uul - Ger(29):28

Dornod Aimag - Ger(9):28-29

Dornogov' Aimag - Ger(12):14-15

Dund Gov' Aimag -

Erdenet Aimag -

Gov'altai Aimag - Ger(20):13

Govsumber Aimag -

Hentii Aimag - Ger(32):24-25

Hovd Aimag - Ger(7):30

Hövsgöl Aimag - Ger(7):29-30

Ömnögov' Aimag -

Övörhangai Aimag -

Selenge Aimag -

Sühbaatar Aimag - Ger(17):18-19

Töv Aimag - Ger(4):1-5

Ulaanbaatar - Ger(4):1-5

Uvs Aimag - Ger(6):15

Zavhan Aimag - Ger(29):15

Litteratur

Lefmann, Gudrun [1999]: **Hestenes land. Hestens Værn**, 1999:19 (Hørsholm).

I tilknytningen til generalforsamlingen sagde Tungalag Njama, formanden for Mongolsk Dansk Selskab:

Vinteren har været virkelig hård, koldere end nogensinde de sidste 30 år. Det startede i oktober 1999 og fortsatte frem gennem hele februar 2000. Nogle steder frøs det mere end $\div 40^{\circ}\text{C}$, med 80cm/100cm sne. 13 aimag har været udsat for en hård vinter. I alt er 1.8 millioner dyr døde (pr 1/4). Det betød at ca. 300.000 familier mistede deres fødegrundlag. Det er især får og geder, som har mistet livet, men også en del køer, kameler og heste. Det har været vanskeligt at yde hjælp på grund af de store snemængder. Nogle mennesker frøs ihjel eller fik forfrysninger. Nogle steder manglede både mad og varme. Man måtte tage træ fra ger'erne til at varme op med. Nomader, som lever sammen i familier, flyttede sammen i en ger, og brændte træet fra de andre.

De husdyr, der har overlevet, er svækket af den hårde vinter. Foråret er altid en vanskelig tid, fordi dyrene får unger i marts-april, og fordi vejret skifter hele tiden. Hyrderne er trætte efter den lange kamp.

Vi tror, at den vanskelige situation vil fortsætte et par måneder endnu på grund af foråret. I hele Mongoliet er der startet en indsamling for at skaffe materiale og støtte til de nødstedte nomader. Mange internationale organisationer giver også støtte på forskellig måde.

Der er også politiske ændringer i Mongoliet. Der skal være parlamentsvalg til sommer. Mange politikere forbereder sig. Der er opstået flere nye partier. Den demokratiske udvikling vil fortsætte.

Mongolsk Dansk Selskab startede kort efter Dansk Mongolsk Selskab. Mongolsk Dansk Selskab er i de senere år vokset, så der er opstået flere lokale afdelinger, for eksempel i en sum i Central Aimag, og Erdenebulgan har jo sin egen afdeling. Vi arbejder for at informere om det danske samfund til mongolerne. Vi deltager i projekterne Damost og Had, som vi har været med til at bygge op. Yngre medlemmer arbejder frivilligt i Damost som tolke.

Vi har også planer om et forskningsprojekt mellem Danmark og Mongoliet. Det tager udgangspunkt i de mongolske arkiver, hvor der befinder sig mange spændende oplysninger. For eksempel blev de første symaskiner bragt til Mongoliet af danskere.

Jeg er kommet for at deltage i Dansk Mongolsk Selskabs 10 års jubilæum. Dansk Mongolsk Selskab er kendt i Mongoliet af mange for at være en aktiv forening, ikke kun i søsterselskabet, men også blandt de officielle myndigheder. Jeg skal viderebringe parlamentets 'danske gruppe's' lykønskninger samt lykønskninger fra Mongolsk Dansk Selskab. ■

Tillykke Kære Venner

Det er os en stor glæde at kunne sende jer vore bedste ønsker fra hele det Mongolsk Danske Selskab i anledning af Dansk Mongolsk Selskabs 10 års jubilæum.

Gennem alle disse år har jeres selskab og alle dets medlemmer gavmildt med velvilje givet støtte og hjælp til Mongoliet som sande venner af vort land. Jeres selskab har i sandhed fortjent den respekt, som alle, der kender jer og har glæden ved at arbejde sammen med jer, viser jer i Mongoliet. Vi deler med jer en velfortjent følelse af at have nået en vigtig milepæl.

Modtag venligst vore lykønskninger og vore bedste ønsker om mange flere givtige år af jeres godhjertede aktiviteter i samarbejde med os.

Tungalag Njama
formand for Mongolsk Dansk Selskab

CONGRATULATIONS

Dear friends,

It's a great pleasure to send you our best wishes, along with those of the entire Mongolia-Denmark Society on the tenth anniversary of the Denmark Mongolia Society.

For all these years, your Society and its all members have given generously of their goodwill, real assistance and contribution to Mongolia as true friends of our country.

Your Society has truly earned the respect of everyone in Mongolia who knows you and has had the pleasure of working with you.

We share with you a well-deserved sense of accomplishment at having reached such an important milestone.

Please, accept our congratulations and our very best wishes for many more rewarding years in your good-hearted activities and our cooperation.

Cordially,

Tungalag Nyamaa
Chair of the Mongolia Denmark Society
Board members

2000.03.05

Naturkatastrofe i Mongoliet

På internettet kan man finde forskellige oplysninger om situationen i Mongoliet. Her er et uddrag af oplysninger fra nettet:

Det har været den værste vinter i 30 år. Temperaturen er faldet med 5°C-10°C under middeltemperaturen med det koldeste nede på -46°C.

Snestormene startede allerede i september, hvilket var tidligere end normalt. Der faldt mere sne end normalt, helt op til 1 meter. Mongoliet ligger beskyttet af bjerge og får normalt ikke megen nedbør.

I alle 21 aimag blev der i december 1999 optalt 33,5 millioner husdyr. I begyndelsen af april 2000 var 1,8 millioner husdyr døde i 13 aimag. Dette har haft indflydelse på en halv million mennesker (20% af befolkningen).

13.170 mennesker har med deres 2.2 millioner dyr måttet flytte udenfor deres egne græsningsarealer, og dermed lagt et større pres på andre områder.

Da hyrderne lever udelukkende af deres husdyr, har den hårde vinter haft stor betydning for dem. Mange har mistet deres transportmidler (heste og kameler). Med det mindre antal dyr og den dårligere føde til dem, kommer der også mindre gødning (kokasser og hestepærer), som er det normale materiale til opvarmning og madlavning. Hyrderne lider også af underernæring over længere tid, fordi de lever af de produkter, der stammer fra deres dyr. Sulter dyrene, så sulter hyrderne også.

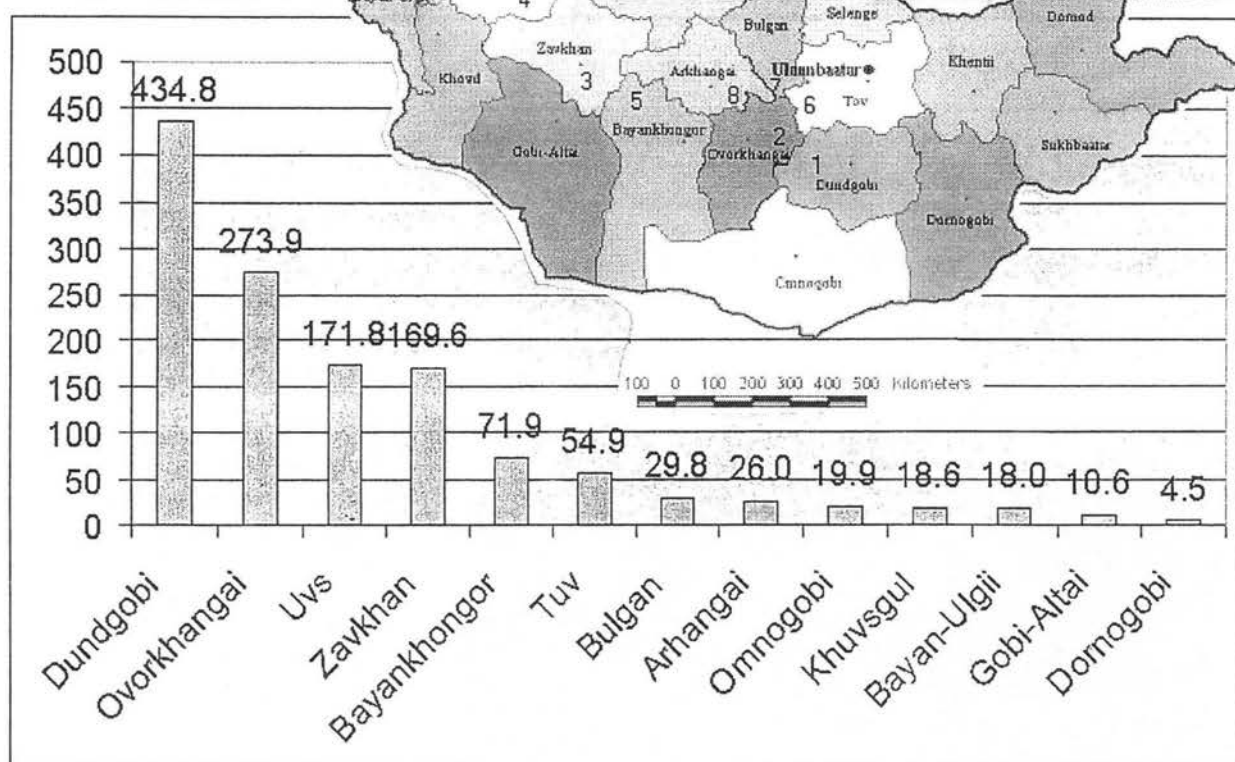
På grund af problemer med det skiftende vejr om foråret, forventes det at der fortsat vil dø dyr frem til juni. Man er også nervøs

for, at der i visse områder vil ske overgræsning, som vil skade ind i fremtiden.

Det internationale Røde Kors har bedt om hjælp. Man ønsker ca 500.000 USA-dollars til mad og støtte (blandt andet vinterstøvler) for 30.000 mennesker i de værst ramte områder. 72.000 USA-dollars vil blive brugt til at købe 50 kg mel og 25 kg ris til hver af de 2.500 hushold, i alt 16.250 mennesker.

Det synes at være gået mest ud over Dundgobi Aimag, som i 1998 havde et samlet antal husdyr på 2.2 millioner dyr. Man forventer, at når katastrofen er ovre, så er 1 million husdyr døde.

Ifølge officielle opgørelser lider 141 sum i 13 aimag under katastrofen. Deraf er de 6 aimag som har mistet 90% af deres husdyr til dato.

Øverst ses en bunke døde husdyr. Kortet viser de aimag, som har mistet flest husdyr. Søjlerne nederst viser hvormange husdyr hver aimag har mistet vinteren over. Tallene er fra marts 2000.

Kilde: www.mol.mn/montsame/second.html

Gravanlægget i Beiram

Om en arkæologisk ekspedition
til Mongoliets nordvestlige hjørne i 1999

Forhåbningerne var ellers store. Måske ville gravanlægget rumme en grav så prægtig som de berømte grave i Parzyryk. Tilmed var Beiram-anlægget i en højde der betød, at der som ved en anden grav i Ukok, ville være permafrost, og dermed helt specielle bevaringsforhold.

Faktisk var der entreret med SAS således at en eventuelt funden mumie kunne transporteres i frosen tilstand hele vejen fra Mongoliet til Danmark med henblik på videre analyser.

Men efter 3 måneders hård udgravning af anlægget, måtte man konstatere, at der intet lig havde været.

Det hele var begyndt i 1996, da Jeannine Davis-Kimball, der leder "Institute for the Study of Eurasian Nomads" så småt begyndte

Beiram-passet: arkæologlejrens som hvide prikker (ger'er) midt til venstre, mens kurganen er midtfor til højre

Der kan skimtes en ger lige ved, som fungerede som vagtstue.

Udgravning af kurganen.

planlægningen af udgravningen af en stor kurgan i Beiram-passet i Altai bjergene i Uvs Aimag, i det yderste nordvestlige Mongoliet (Om Uvs Aimag se Ger(6):15).

Stedets placering indbyder stærkt til en tolkning af, at dette kunne være et særligt prægtigt gravmæle. Kurganen var stor, ca. 30 m i diameter og med en imponant stenring og fire stenradii, der forbinder den centrale høj med stenringen. Dertil kommer placeringen, da passet, der ligger i ca. 3000 m's højde, danner en naturlig forbindelse mellem de kazakstan'ske sletter og de uendelige mongolske stepper.

Lignende anlæg har vist sig at rumme store rigdomme. Det mest kendte fund er uden tvivl Pazyryk-gravene, der rummede de fænomenalt rigt udstyrede grave med he-

ste, pragtsadler og meget mere samt dårligt bevarede menneskester. Selv om meget er bevaret, og nu er udstillet i Skt. Petersborg, betød den tids arkæologi og bevaringskundskab imidlertid, at meget materiale, herunder menneskesterne ikke kunne konserveres på en for nutiden optimal måde.

Da Beiram ligger i 3000 m's højde, og der dermed er permafrost, kunne en udgravning her måske give helt særlige muligheder for ikke mindst undersøgelser af menneskene. Såfremt de vitterlig lå i permafrost, kunne menneskerester være ekstremt velbevarede, på linie med for eksempel "Ismanden", som blev fundet i Alperne. Og endnu bedre bevaret end de berømte grønlandske mumier fra Qilakitsoq.

Grønlandske mumier får mongoler til at henvende sig i Danmark

Jeannine Davis-Kimball henvendte sig netop til Antropologisk Laboratorium ved Panum Institutet i København på grund af de grønlandske mumier. Hun mente, at vi grundet disse mumieundersøgelser måske sad inde med specialviden om håndteringen og undersøgelsen af sådanne "kolde" mumier.

Laboratoriets tidligere leder, dr. med. Jens Peter Hart Hansen forestod da Qilakitsoq mumieundersøgelserne og siden har vi på Laboratoriet beskæftiget os dels med andre grønlandske mumier (fra Pissisarfik), dels med forskellige analysemetoder inden for røntgen- og CT-scanning.

Vi sagde straks ja til at være med i projektet. Belært af erfaringerne fra fundet af "Ismanden" fik vi blandt andet en aftale med SAS i stand: Jo hurtigere de forhold, under hvilken en ismumie har helliget i, genskabes efter udgravningen, jo bedre for bevaringen.

Oovo'en ved kurganen.

Så hvis mumier kunne mere eller mindre direkte tages op fra permafrosten og anbringes i lignende forhold hvad angår temperatur- og fugtighed i kølecontainere, og de dermed kunne fragtes hele vejen til Danmark, ja så havde vi muligheden for i ro og mag, og med mulighed for at udnytte de mange ressourcer (herunder avanceret CT-scanning, vævsanalyser, DNA-analyser og lignende), virkelig at få disse mumier undersøgt under den bedst mulige hensyntagen til deres bevaring.

Da man fandt en mumie under lignende omstændigheder i et gravanlæg i Altai-bjergene ved Ukok (et område på grænsen mellem den russiske føderation og Kina), måtte man tømme mumien op, og vævet undergik derefter hurtigt henfald.

Ulangom

Jeannine Davis-Kimball drog afsted i foråret 1999 med et større hold af amerikanske arkæologer og konservatorer, medens jeg stødte til i juli. Dette tidspunkt var aftalt, da man mente, at dette nok ville falde sammen med hvornår man ville være nede ved graven.

Turen derud gik problemfrit. Som vel alle andre førstegangsbesøgende i Mongoliet var flyveturen fra Ulaanbaatar til Ulangom en oplevelse for mig. Flere timers flyvning over uendelige stepper uden andre tegn på menneskelig aktivitet end de hvide ger'er, der skimtedes spredt i det grønne hav.

Ulangom forekom noget nedslidt og fattigt, omend man hele tiden fornemmede mongolernes åbenhed og venlighed og meget ligevægtige tilgang til livet. Dog må

jeg nok sige, at scenen med en ged, der kort efter min landing i Ulangom lufthavn blev gennet ud fra kontrollårnet, gjorde et vist indtryk på mig (hvilke ledninger havde den måske netop gnået i deroppe?).

Arkæologlejren nåede vi til efter adskillige timers kørsel. Kort efter min ankomst blev min ger opført, og således havde jeg de næste 7 dage min helt egen ger.

Trods årstiden gjorde højden, at der blev temmelig koldt om aftenen, men så fyrede man op i den lille ovn. Geren holdt udmærket kulden og blæsten ude, selv om jeg nok ikke har lyst til at prøve det om vinteren. Der er ingen tvivl om, at mongolernes levevilkår i egnen da er barske.

Udgravning

Udgravningsarbejdet skred langsomt frem. Det var hårdt arbejde for de mongolske arkæologistuderende. Minearbejdere fra en nærliggende mine blev derfor indforskrevet. Anlægget var efter opmåling inddelt i kvadranter, og adskillige søgegrøfter og huller blev herefter udgravet, samt hele midtersektionen.

Selve kurganen viste sig at bestå af 4 lag omhyggeligt placerede sten, adskilt af jord. Under dette sås stammer anbragt som eger i et hjul. Under dette fandtes forstyrret jord indeholdende en mængde genstande, især de såkaldte astragals: hælknogler af kvæg og geder/får. Disse knogler bruges ofte som kultiske henlæggelser i denne slags anlæg og ved oovo'er. En Oovo er en kultisk stendynge, anbragt på særlige vigtige steder, hvor mongolerne viser naturen respekt.

Gravens indhold

Men som dagene for min afrejse nærmede sig, var der stadig ingen tegn på selve graven, som for-

mentlig, i henhold til de tidligere fundne grave, ville give sig til kende som en slags træhytte nede i jorden.

Spændingen steg, ikke mindst grundet tilstedeværelsen af et amerikansk TV-team, der jo meget gerne skulle have nogle billeder.

Men tilsidst var der ikke mere at gøre. Da vi nåede steril jord i 6 m's dybde, måtte vi indse, at kurganen ikke rummede et egentligt gravanlæg, ligesom der heller ikke var fundet nogle menneskerester.

Kølecontaineren til transport af et nedfrosset 2000 år gammelt lig kunne aflyses.

Beiram kurganen havde dog på dette tidspunkt åbenbart over 4000 genstande, hvoraf en genstand, en lille træfigur, formentlig forestillende et rådyr, synes at kunne henføres til perioden 500-300 før vor tidsregning (BC).

At kurganen har haft en væsentlig kultisk funktion langt tilbage i tiden syntes sikkert med fundet af den lille træfigur. Der kan trækkes paralleller til 3 Saka kultiske steder i Tien Shan bjergene i Xinjiang. Det er et område i det vestlige Kina, befolket af lignende nomadiske stammer som de mongolske.

Træfiguren synes også at have store ligheder med genstande fundet i Sailygeme kurganerne i de russiske Altai-bjerge.

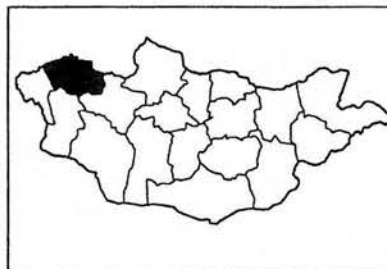
Kurganen har tilsyneladende også haft en funktion under Manchuperioden (1644-1911), ca. omkring år 1650. Endnu idag har kurganen en kultisk funktion, da der er en oovo lige ved kurganen.

Kurganen blev efter endt udgravning ført tilbage til sit oprindelige udseende, hvilket dermed også satte et punktum for denne ekspedition.

Kort tid efter min hjemkomst, tog jeg til Kosovo som deltager af en retsmedicinsk mission med hen-

blik på at undersøge massegrave og dokumentere krigsforbrydelser. Desværre var gravene her ikke tomme som den i Beiram. ■

Niels Lynnerup

Noter:

Fuld udgravningsrapport om Beiram-ekspeditionen kan findes på internettet: <http://www.csen.org>

Pazyryk-gravene er publiceret af S. I. Rudenko: "Frozen tombs of Siberia: the Pazyryk burials of Iron Age horsemen".

Ukok graven er omtalt i National Geographic, 186(4):**.*, oktober 1994.

Der findes flere udgivelser om de grønlandske mumiefund og af "Is-manden" fra Tyrol, for eksempel:

J.P. Hart Hansen, J. Meldgaard & J. Nordqvist (redaktører) [1985]: **Qilakitsoq - De grønlandske mumier fra 1400-tallet**. 216 p. (Nuuk: Grønlands Landsmuseum & København: Christian Ejlers' Forlag).

Spindler, K. [199*]: **Mannen i Isen**. (Oslo: Universitetsforlaget).

Aruul - tørrost

Man mener, at mongolernes smukke hvide tænder skyldes at de spiser meget *aruul*, tørret hytteost, som er en traditionel spise.

Aruul er en meget populær spise i Mongoliet. Om sommeren ser man ofte på taget af gerene flade træbakker med *aruul*, der er lagt til tørre i solen. Det opnår en langtidsholdbarhed ved at tørre helt igennem til stenhårde stykker. På den måde kan man gemme den sunde mælk til vinterbrug. *Aruul* kan faktisk holde sig i op til 10 år, hvis den er helt gennemtør.

Alle elsker *aruul*. Børn guffer det i sig, når de kan komme afsted med det. Voksne værdsætter *aruul* så meget, at det altid, hvis man har det, bliver serveret for gæster som et tegn på gæstfrihed.

Aruul fremstilles i almindelighed af ko- eller fåremælk. I den vestlige del og den sydlige del af Mongoliet laves *aruul* af henholdsvis yak- og kamelmælk. Det er ikke alle som kan lide den slags *aruul*.

Hver aimag har sin egen måde at lave *aruul* på. *Aruul* fremstilles i mange former og udseender med mange slags smag.

I Gobi, for eksempel, får gæsten serveret store ensartede stykker med meget sur smag, som virkelig sætter tænderne på arbejde.

I Arkhangai er smagen helt anderledes, nemlig sødsur, knasende sprøde i en smart form. I almindelighed er Arkhangai Aimag berømt for sine mælkeprodukter. De lokale teltfruer er dygtige til at tilberede den nationale spise.

Chimidtseren er en af disse kvinder. Hun arbejder på Khomont somon mejeri i Arkhangai Aimag. Hun har sin egen opskrift på *aruul*. Hun lader ostemasse ligge i en sæk af ostelærred i 3 dage. Så tager hun forsigtig den afdrypede ostemasse ud på et solidt brædt og skærer det med et hvidt stykke bomuld i tynde strimler af længde som hendes håndflade. De hårdeste stykker bliver hver for sig forsigtigt anbragt på en bakke uden at knække over. Med hurtige håndbevægelser fylder hun bakken med pæne rækker af ostestykker, som ligger parat til at tørre i solen. Den slags *aruul* hedder *byasalgan aruul*, fordi den ligner den jævnt afskåret mongolske "*byasalgan*" ost.

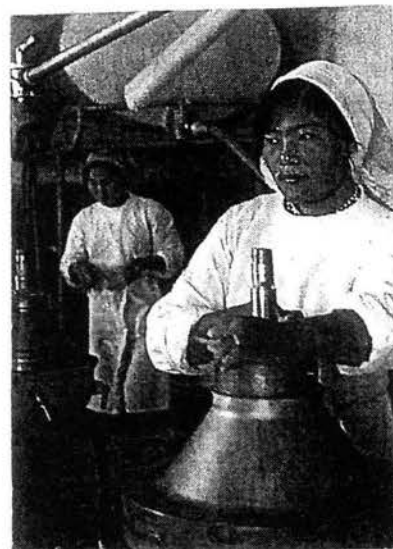
Aruul kan laves på en mere enkel måde. Når en god klump ost er lagt på skærebrættet, bliver massen rullet til en lige tyk pladekage og skåret ud med kniv i små terninger. Denne *aruul* kaldes *dur-vuljin aruul* (*aruul* i terninger).

I Arkhangai er den mest populære *aruul* "*khokhoi*". Det er den mest simple at lave: den sødede hytteost bliver mast igennem et dørslag lige ned på tørrebrættet og lagt til tørre i solen. Når det er gennemtørret bliver det knækket i mindre stykker.

Aruul kan fremstilles i hvilken som helst form alt efter hvordan teltfruen har lyst til at gøre det. Nogle synes at det er morsomt at lave *aruul* i form af gamle mønter (runde med firkantet hul i midten), som kaldet "*mønt aruul*". Der er mange andre fantasifulde former.

Man kan ændre ostens konsistens ved at blande den med mælk, fløde, sur fløde, sukker, eller sirup. *Aruul* smager vældigt godt, når der puttes rosiner i, eller blåbær, ribs eller andre bær. Denne *aruul* med smag tilberedes som regel kun til fester og familiesammenkomster.

L. Badamkhand

Et par relevante historiske datoer 1919-1924 i forbindelse med Albertsens beretning

1919: I løbet af sommeren blev der i Niislel Hüree (Urga) dannet 2 forskellige mongolske revolutionære illegale grupper.

1919 juni-august: Carl Krebs red i 14 dage (800 km) fra Altai til Urga og videre i bil 3 dage (2000 km) til Kalgan og så med tog i 6 timer til Peking.

1919 november: Den kinesiske general Sui Shujan ophævede Mongoliets selvstyre og opløste den mongolske hær.

1920, januar: I USA vedtoges lov mod salg af spiritus.

1920 juni-august: En delegation repræsenterende de mongolske revolutionære besøgte Sovjet-Rusland.

1920 juni-august: Krebs red fra Peking til Altai og genså Bulguntal.

1920 juli: Sønderjylland atter dansk, Kong Christian X red over grænsen på sin hvide hest.

1920, 10 november: I Irkutsk udgav man den første udgave af de revolutionæres avis, *Mongolyn Unen*.

1921, 3 februar: Den russiske hvide hær (de zartro styrker) besatte Urga og smed den kinesiske hær ud.

1921, 1 marts: De mongolske revolutionære holdt en konference, som endte med at blive det konstituerende organ for Det Mongolske Kommunistiske Parti (MPRP).

1921, 13 marts: Dannelse af en foreløbig regering for Mongoliet.

1921, 18 marts: Befrielse af grænsebyen Hiagt (Altanbulag) fra den kinesiske hær. Greb blev starten på det mongolske folks revolution.

1921, 10 april: Den mongolske foreløbige regering bad Sovjet om hjælp til at bekriige den russiske hvide hær under Baron Ungern, som havde sat sig på Mongoliet.

1921, 6 juni: Den røde hær og Sühbaatar befriede Hüree (Urga).

1921, 8. juli: Det Mongolske Folks Partis centralkomites midlertidig regering flyttede til Hüree.

1921, 10 juli: Urga (Niislel Hüree) blev befriet ved revolutionære troppers hjælp og en permanent folketsregering for Mongoliet blev dannet. D. Bodoo blev stats- og udenrigsminister, mens D. Sühbaatar blev chef for den mongolske hær og krigsminister.

1921, 11 juli: Udråbelse af en selvstændig mongolsk stat. Dagen blev gjort til nationaldag.

1921, 19 juli: Første udgave af avisen *Uria* (= råbet; nu det nationale dagblad *Unen*), som var talsrør for det kommunistiske parti MPRP og regeringen.

1921, 25 august: Grundlæggelsen af Mongoliets Revolutionære Ungdomsråd.

1921, 14 september: Mongoliets regering sendte besked til andre stater for at informere om, at Mongoliet var blevet til en selvstændig folkerepublik og opfordrede til oprettelse af diplomatiske og handelsmæssige forbindelser.

1921, november: Afskaffelse af beskatning af hyrderne ud fra feudale principper.

1921, 1 november: En edsaftale blev sluttet mellem folkerepublikkens regering og den religiøse leder Bogd Gegeen.

1921, 5 november: Underskrift på aftale om venlige relationer mellem Mongoliet og Sovjetunionen.

Lenin modtager i Moskva en mongolsk regeringsdelegation.

1921, 23 november: Det blev bestemt, at alle feudale titler, stillinger og lønninger blev afskaffet.

1921, december: De sidste rester af den hvide hær blev tvunget ud af Mongoliet.

1922, 25 januar: Trælle blev afskaffet i Mongoliet.

1922, oktober: Mussolini tager magten i Italien.

1923, 10 februar: Den nationale frihedshelt Sühbaatar døde i en alder af 29 år. Nogle mente, at han døde naturligt, andre at det var gift. Han var grundlægger af det mongolske kommunistiske parti og den mongolske stat.

1923, 18 marts: Krebs og de 5 danskere startede ekspedition fra København.

1923, 8 september: Krebs og hans folk ankom til Urga.

1923, november: Krebs og hans folk ankom til Bulguntal.

1923-1924: Det første demokratiske valg til lokale styreorganer.

1924, 21 januar: Lenin døde.

1924, 20 maj: Bogd Gegeen (Bogd Khan) døde i en alder af 55 år.

1924, 2 juni: Grundlæggelsen af den mongolske bank for handel og industri.

1924, 26 november: Udråbelse af Den Mongolske Folkerepublik og vedtagelse af den første mongolske grundlov. Niislel Hüree (Urga) fik nyt navn: Ulaanbaatar. ■

Tsaran Geril

På eventyr i Mongoliet 1921 (3)

Albertsen og hans rejsekammerater gør holdt ved en ger på vejen til Urga.

Så snart vi nåede ned til Kineserbyen, som ligger et stykke vej øst for selve Urga, stod det os klart, at noget ualmindeligt var på færde. Den vildeste forvirring herskede overalt. Oppe på vagttårnet foran den kommanderende generals hovedkvarter var alle de højerestående officerer forsamlede og diskuterede ivrigt om et eller andet, som syntes at foregå østerude, hvor Kalgan-vejen drejer ind i Urga-dalen.

Vi kunne ikke få selve generalen i tale, men hans næstkommanderende kom ud og hilste på os. Det blev straks meddelt os, at vi ingen pas kunne få for vognene foreløbig, fordi en flok "røvere" var ved at angribe på østfronten. Da det skortede på befordringsmidler, henstillede generalen til Hansen, at denne skulle overlade ham alle firmaets vogne, "bare for at køre ud og jage røverne væk med".

Hansens instruktioner fra Kina lød imidlertid på, ikke under nogen omstændigheder at opgive vognene, medmindre han blev ab-

solut tvunget til at gøre det. Han svarede med velberåd hu, at han desværre ikke havde bemyndigelse til at overlade generalen så meget som en eneste vogn. De høje herres vrede kendte ingen grænser. De truede endog med at tage vognene med magt.

Tilslidst, da det endelig var gået op for den gode general, at der ikke var noget at hente, sagde han til Hansen, at når denne ikke ville lade ham have vognene, måtte han love heller ikke at give dem til nogen anden kinesisk autoritet i Urga. På den tid fandtes der 3-4 forskellige armeer, som kappedes om at gøre hinanden livet så surt som muligt. Hansen svarede hverken ja eller nej til denne henstilling.

Vi sagde pænt farvel til de høje herrer og trillede hjemad. Overalt mødte vi nu soldater af alle mulige våbenarter. Nogle var i uniform, andre var uden. Nogle kom i små flokke, andre enkeltvis. Her en kavalerist til fods, der en infanterist til hest. Nogle var be-

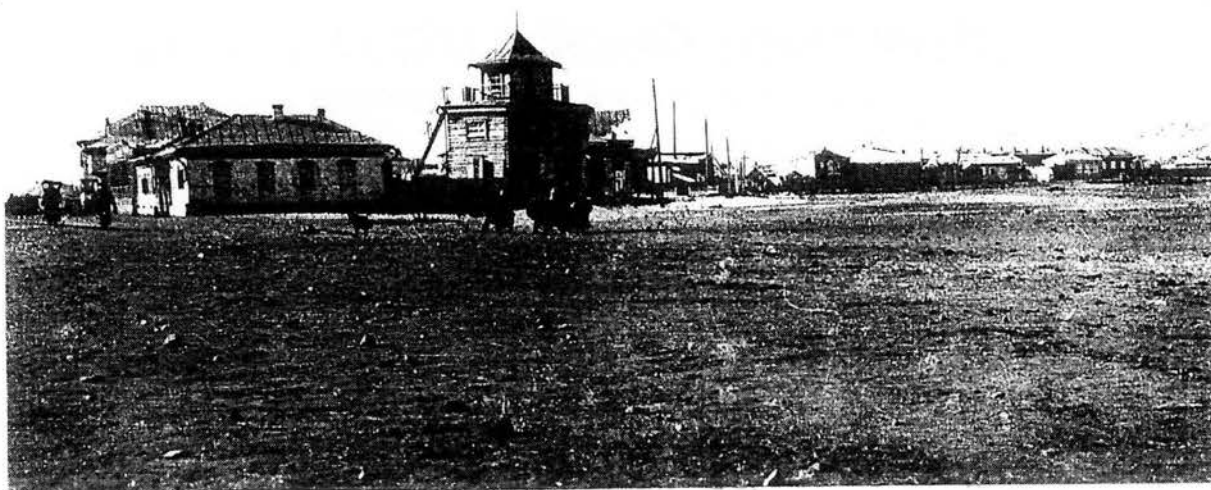
væbnede, men lige så mange var uden våben. Nogle enkelte maskinkanoner og lettere bjergskyts mødte vi også, men overalt herskede samme mangel på orden.

Da vi kom godt klar af kineserbyens huse, kunne vi begynde at høre kanonerne ude øst på. Senere også riflernes knalden og maskinkanonernes skratten.

Forvirringen i byen var stor, særlig blandt det kinesiske militær, som øjensynligt var mere overrasket over angrebet end den civile befolkning. Selvfølgelig stod det straks klart for alle, at det var Baron Ungern (den gale Baron), der var ved at opfylde sit løfte om at tage byen på 3 dage.

[Om Baron Ungern-Sternberg se Ger(29):25-26].

Efterhånden som soldaterne vågnede op, blev alle civile fordrevne fra gaderne, det vil sige kun alle russere og mongoler, kineserne fik selvfølgelig lov at gå frit omkring. Vi andre raslede frækt rundt i automobilerne med vore forskellige flag smældende i

Urga 1920

vinden til stor ærgrelse for soldaterne, som gerne ville stoppe os, men hver gang måtte de trække følehornene til sig med uforrettet sag.

Til at begynde med blev der kun angrebet fra øst, men hen imod middag begyndte der pludselig et meget heftigt angreb fra syd, hvor angriberne kom ned igennem skovene på den nordlige skråning af det hellige bjerg Bogda-UI, ved hvis fod den "levende Buddhas" sommerpalads ligger, og hvor han netop på det tidspunkt holdtes indespærret af kineserne. Ideen med dette angreb var at forsøge at befri den "Levende Buddha" på et tidspunkt, hvor kineserne var travlt beskæftiget andetsteds, og det lykkedes.

Angriberne, som bestod af mongoler og tibetanere kom bag på kineserne og huggede masser af dem ned. Den "Levende Buddha" blev befriet og sat i en vogn, som så blev slæbt op ad bjerget, medens en flok af angriberne forskansede sig i paladset og holdt kineserne på afstand.

Vi så en hel del af denne kamp fra taget af et af Andersen & Meyers huse og kunne ikke nok som beundre angribernes fine taktik.

Den "Levende Buddha"s befrielse rygtedes som lynild blandt mongolerne og var tegnet til almindeligt angreb på byen fra næsten alle sider. "Hellig Krig" blev erklæret. Kanonerne sang deres vilde dumpe sang ud over de sneklædte bjerge, så jorden rystede, og vinduerne klirrede derved.

Den foregående dag var det blevet arrangeret, at vi skulle arbejde trådløst med Peking hver eftermiddag ved 15-tiden, så da klokken slog 3, kørte Major Dookray, Gold og jeg op til den trådløse station, som ligger noget borte fra Urga på Urga-dalens nordlige skråninger, et par hundrede fod over byen.

Fra stationen havde vi en glimrende udsigt ned over byen og slagmarken ude ved Kalgan-vejen. Vi så flere udfald fra kinesisk side både af rytteriet og infanteriet. Men hver gang kom en mand i vejen med en lille slæde. Alle udfaldene endte med, at kineserne trak sig længere og længere tilbage.

Tilslidst så vi angriberne dukke op på toppen af nogle bakker på vejens vestside med deres store kanoner. Så kan det nok være kineserne fik travlt med at komme tilbage til Urga. Vildere virvar,

end det der opstod, da de første angribere viste sig på bakketoppe, har jeg aldrig set. Af fløj først geværene og den øvrige oppakning, så støvlerne og de svære farskindspelse. Da vi senere mødte nogle af dem, var der mange, der var halvnøgne. Det gjaldt blot om at komme væk fra de fæle røvere, der skød på dem. Under dette tilbagefald regnede angribernes granater ned over de flygtende, så der var ikke mange, der nåede helskindede tilbage af dem.

Vi fik fat i Peking og fik sendt meddelelse om, hvad der foregik rundt om os. En meddelelse, som vakte stor opsigt i Peking, da det var noget at det sidste, der blev hørt fra os for et par måneder, på trods af, at alle mulige trådløse stationer i Nordkina prøvede at få fat i Urga lange tider derefter.

Om eftermiddagen red en soldat op til stationen med et brev fra Hansen, som bad os om at hjælpe ham af med en afdeling soldater, der var kommet for at forlange automobilerne udleverede. Gold og jeg kørte så ned og så på forestillingen. Hele huset var fuldt af soldater med opplantede bajonetter og i meget dårligt humør over, at Hansen ikke ville af med vognene.

Urga 1920

Der var blevet sagt til dem i hovedkvarteret, at dersom de kom tilbage uden vognene, ville de blive skudt. Efter megen snakken måtte Hansen love at låne nogle at vognene til kineserne, såfremt disse ville deponere vognenes værdi hos Andersen & Meyer og gå ind på at betale en daglig afgift og al overlast, som vognene måtte lide, medens kineserne brugte dem.

Med denne besked forsvandt soldaterne, dog efterladende en mand for at passe på, at vi ikke lavede forsvindingsnumre med vognene i mellemtiden. Da det imidlertid trak noget længe ud, inden de andre kom tilbage, forsvandt denne mand også. Vi så aldrig nogen af dem igen, ej heller var der andre, der prøvede på at få fat i de vogne.

Da samtalen var ovre, kørte jeg igen op til den trådløse for at hente Major Dookray, som imidlertid var blevet ked af at vente og var gået sin vej, da jeg nåede op til stationen. Jeg traf ham senere i selskab med nogle flygtende soldater på vejen til Urga.

Mørkt var det blevet. Uhyggeligt var der ude på landevejen med kanonernes evige drønen og det mindre skyts skratten og knitren.

Vi måtte give maskinen gas og lod stå til for fuld fart ned gennem Urga hjem til lyset og kødgryderne - og få en romtoddy og et slag kort ovenpå for at berolige nerverne, som unægteligt var blevet noget opkørt i løbet af dagen.

Den nat gik vi i seng til kanondrøn og jubelsang fra Urgas tusinder at halvville hunde, som lugtede føde igennem krudtrøgen.

Den næste morgen stod vi op til samme musik, bare i stærkere tempo. Dagen begyndte rigtig godt for os, der blev skudt på os på nært hold, da vi havde vovet os op på taget for at se på landskabet.

Meget fornærmede trak vi næserne til os lovende død og fordærvelse til den kinesiske officer, som havde vovet at fyre på os fredelige udlændinge uden varsel. Senere på formiddagen så vi igen nem sprækkerne mellem vindueskodderne, at de kinesiske soldater skød på alle ikke-kinesere, som vovede sig ud på gaden. Vi blev så enige om, at der ville ikke blive noget af at arbejde på den trådløse, medmindre overkommandoen sendte en afdeling soldater til at eskortere os derop.

Vi skrev også et meget arrigt brev til den kommanderende gene-

ral og beklagede os over, at der var blevet skudt på os og anmodede ham om at sørge for, at vi ikke blev forulempede. Herpå fik vi selvfølgelig intet svar. Hen på eftermiddagen da den lokale telegrafbestyrer meldte sig hos os for at søge trøst og støtte i sin elendighed, fik vi ham overtalt til at sætte sig op i en vogn og køre med os ned til generalens *yamen*, hvor vi forlangte audiens.

Vi havde en del vrøvl med at få den høje herre at se, men til sidst lod han sig dog overtale til at komme ud og hilse på os. Vi beklagede os over den behandling, vi havde været udsat for og anmodede om særlige pas.

I en meget pæn lille tale bad generalen os undskylde ham, at hans folk havde skudt på os, "men de er så ophidsede, at de ikke ved, hvad de gør," sagde han blandt andet. Særlige pas med mægtige stempler på fik vi også, skønt hvad vi egentlig skulle med dem, når soldaterne var så ophidsede, at de skød på os, før de gav sig tid til at undersøge, hvem vi var eller hvad ærinde vi gik, stod os ikke ganske klart. Da vi indså, at der ikke var stort mere at vente i retning af protektion fra den side,

Kameltransport uden for Urga i 1920

stak vi papirerne i lommen og kørte op til den trådløse og fik en del "stats" hamret igennem til Peking, på trods af, at arbejdsforholdene var alt andet end gode den dag.

Fra stationen kunne vi se, at kinesernes stillinger, som dagen forud havde været en halv snes miles ude ad Kalgan-vejen, nu var flyttet helt ind til udkanten af kineserbyen. Flere kanonstillinger kunne endog ses mellem stationen og byen, hvad jo selvfølgelig var mindre betryggende for os og mindst af alt for personalet, som boede på stationen.

Kanonerne tordnede uafbrudt, men vi så ikke noget til den egentlige kamp den dag, da fremstødet nu blev rettet øst fra langs Tola Floden og hen under aften døde kamptummelen hen, dog kun for at blusse op med fornyet kraft ved midnatstid.

Fraregnet at vi blev stoppet gentagne gange af soldater på vejen, slap vi nogenlunde godt hjem fra stationen den aften takket være vor ven telegrafbestyreren, som på sin side kun holdt modet oppe ved at vide sig i vort selskab.

Om morgenen den 3. februar 1921, meget tidligt, blev Major Dockray og jeg, som boede i et hus et par gader fra Andersen &

Meyers kontor, hvor vi spiste og opholdt os om dagen, vækket af en meget ophidset russer, der med vilde fagter og øjensynlig glæde meddelte:

- at kineserbyen var blevet taget i løbet af natten og garnisonen dér hugget ned af Baron Ungerns kosakker,
- at overkommandoen var flygtet,
- at hele den kinesiske hær var på flugt,
- at det var livsfarligt at passere gaderne, da der blev skudt på alt og alle af kinesiske "snipers",
- og så mange andre rare ting, så vi følte os mest oplagt til at tro, at det var lidt overdrevet.

Da vi vågnede rigtigt op og kom ud af soveposerne, kunne vi imidlertid nok mærke, at der var noget usædvanligt på færde.

Kanontordenen var øredøvende og riflernes og maskinkanonernes knitren, sprutten og skratten rundt omkring i gaderne fik os til at vågne rigtigt op.

På trods af alle advarsler begav vi os, så snart vi var påklædte, ud på vor sædvanlige morgenvandring over til kontoret - og frokosten - og der var ikke en kat, der så meget som rørte en finger mod os.

At den kinesiske hær var på flugt, derom blev vi snart overbevist. Gaderne var vrimlende fulde af kinesiske soldater og træn, ikke, som det selvfølgelig burde have været tilfældet, med næsere øst efter mod fjenden, men allesammen i et vildt virvar søgende vest efter ud mod vejen til Kiachta. Det er det sørgeligste tog, jeg nogensinde har set. Det var ikke et ordnet tilbagetog, men en vild flugt, hvor enhver bare så efter sig selv og sørgede for at komme så hurtigt afsted som muligt.

På vejen trængte mange kinesiske soldater ind i russiske huse og tog med sig, hvad de fandt af værdigenstande. Fik de ikke sagerne med det gode, gik de ikke af vejen for at slå beboerne ihjel og selv tage for sig af retterne. Fra Andersen & Meyer Co's kontor, hvor vi opholdt os hele den dag, så vi flere sådanne "husundersøgelser" blive eksekverede.

Fra taget på Andersen & Meyers bygning, som vi i vort overmod igen besatte, kunne vi nu se fjendens kanoner på alle bjergtoppe øst, nord og syd for Urga og vest på så vi en lang, lang række mennesker og dyr møjsommeligt arbejde sig op over passet mod Kiachta. Vi undrede os ved os selv

pe øst, nord og syd for Urga og vest på så vi en lang, lang række mennesker og dyr møjsommeligt arbejde sig op over passet mod Kiachta. Vi undrede os ved os selv over, hvad vel disse menneskers skæbne ville blive, da de fleste var meget sparsomt påklædte og kun meget få huskede i skyndingen at få levnedsmidler med.

Hvad ville disse ulykkelige menneskers skæbne vel blive, når de kom godt på vej ud i sneen og kulden (som på det tidspunkt faldt til ca. $\pm 30^\circ$ celsius hver nat) uden fødevarer og varme klæder, på vej til Kiachta, som i bedste tilfælde kunne nås på godt en uge til fods.

Og var det hele så ikke bare en fælde de gik i, ville Ungern til-lade sit lovlige bytte således at slippe bort.

Var der ikke al mulig sandsyn-lighed for, at han havde sendt en afdeling op for at hugge de flyg-tede sønder og sammen, når de var nået tilstrækkeligt langt bort fra Urga?

Det var uhyggelige tanker, men som forholdene var, var de berettigede. Heldigvis skete det sidste dog ikke, derimod frøs og sultede en masse mennesker ihjel, inden de nåede igennem til Kiach-ta, blandt andre en af telegrafister-ne. Hele stationens stab listede nemlig ganske stille af, så snart de hørte, at hæren havde opgivet at forsvare byen.

Af alle de mange hundrede ki-nesiske embedsmænd, der var i Urga, blev kun postmesteren og hans assistenter tilbage. De sidder der endnu, skønt de sikkert godt kunne være sluppet ud for længe siden, men som postmesteren sag-de:

"Jeg blev sendt herop for at varetage postvæsenets interesser, så det er min pligt at blive til post-væsenet ikke længere har nogle in-teresser her."

Det er den første kineser, jeg nogensinde har hørt fortolke ordet "pligt" på den måde.

Vi fik ikke længe lov at holde vor stilling på taget, nogle "sni-pers" i et nærliggende hus havde fået kik på os. Ja, det så endog ud, som om de var der bare for at passe på os. Inden ret længe be-gyndte kuglerne at pibe os om ø-rerne, så vi foretrak at trække næ-serne til os.

Vi prøvede et par gange senere at erobre vor stilling tilbage, men hver gang blev vi slået tilbage af en gemytlig kugleregn. Ikke så meget fordi vi var bange for de skud, der blev rettet direkte mod os, for dem vidste vi, at de ville aldrig ramme os, men det kunne dog ske, at en mand kom til at sigte galt og måske ramme en af os.

Da det efterhånden blev lovligt livligt med husundersøgelser rundt omkring os, blev vi enige om at forsøge os inde i huset. Med dette formål for øje slæbte vi en ladning "Sunlight Soap" (Solskins-sæbe) kasser op fra kælderen og stablede dem op på verandaen, i vinduerne og dørene dirigeret af Major Dockray.

Så blev vore våben fordelt. Vi havde masser af både rifler, jagt-geværer og revolvere, for slet ikke at tale om ammunition. Selv fik jeg fat i en Winchester-riffel, kaliber 45, med stumpe blyhagler, min egen Browning-revolver og en ekstra Colt-politirevolver, som jeg fordelte ved de to vinduer, som blev mig tildelt at forsvare i på-kommende tilfælde. De andre her-rer tog hver sin post og blev lige-lede velforsynede med skydere, medens de mange kinesere, som vi havde i huset, blev stuvet ned i kælderen. De var forresten alle-sammen blege som lig og rystede, så de knapt kunne få et ord frem. Kun kokken og boy'erne fik lov at

blive ovenpå, for "uden mad og drikke, duer helten ikke".

Vi var nu fast besluttet på at ville være helte. Hvad der særligt gjorde, at vi forberedte os så godt imod et eventuelt angreb, var, at en af de kinesiske soldater, der havde været for at prøve at få fat i automobilerne den første dag af angrebet, havde mumlet noget om, da han gik, at han meget godt vid-ste, at vi havde en masse penge i huset, og at de nok ved lejlighed skulle få fat i dem. Vi havde man-ge penge i huset, næsten 1500 pund sølvdollars og flere store kasser fulde af papir. Der fandtes ikke et hul i hele huset, hvor vi kunne gemme dem.

Enten må nu de herrer soldater have glemt os i skyndingen, eller måske de, som vidste noget om vore penge var faldet under kampe tilbagetoget. I hvert fald var der ingen, der prøvede vore planke-værker eller porte.

Som formiddagen skred frem blev skydningen heftigere og hefti-gere og kom stadig nærmere og nærmere øst fra. Der gik ild i et ammunitionsmagasin. Et par timer i træk var det næsten umuligt at høre noget andet for lyden af de eksploderende patroner, som knal-dede i ét væk.

Vi må på en eller anden måde have fornærmet de herrer "sni-pers" i husene ved siden af, for efterhånden som tiden gik blev de mere og mere nærgående, og til-sidst kunne vi ikke en gang stikke næsen ud af døren, før der blev knaldet efter os. Da der imidlertid blev skudt på alle sider af os, var vi ikke rigtigt klar over, om det virkelig var os, de var ude efter og foretog et par stikprøver ved at stikke en hat på en stok op over kanten af plankeværket. Det var noget, der trak, straks begyndte kuglerne at pibe hen over os. Det var jo imidlertid en ret farlig spøg.

Da vi havde fået tilstrækkeligt bevis for, at det var os, de var ude efter, trak vi os tilbage bag vore forskansninger.

Ved middagstid, mens vi sad og spiste, nåede bagtroppen af den flygtende kinesiske hær frem til den del af byen, hvor vi opholdt os. En meget livlig skydning fandt sted uden for vore døre. Fra kælderen så vi gennem vinduerne, hvordan de kinesiske soldater forsvarede sig mod fjenden.

En afdeling flygtende kinesere tog stade bag Andersen & Meyer Co's trappe. I en fart blev geværerne proppet fulde af patroner. Geværet anbragt med kolben hvilende på knæet og løbet rettet op efter med en let hældning imod fjenden. Så blev der knaldet løs, til magasinet var tomt, og så på en frisk igen. Jo, det var rigtige krigskarle, der var ude at slås for fædrelandet.

Hen på eftermiddagen døde kantonordenen og geværliden bort, kun et enkelt skud hørtes nu og da. En uhyggelig stilhed faldt over Urga. Hvad der selvfølgelig gjorde den endnu mere uhyggelig, var det, at vi var indelukkede i vort lille fort uden at ane, hvad der foregik ude i byen. Dog var vi nogenlunde klare over, at stilheden kun kunne betyde, at kineserne havde opgivet al videre modstand og havde overgivet byen til angriberne.

Røgen fra et par store brande væltede op fra kineserbyen, hvor de forskellige kinesiske militære anstalter var blevet raserede af mongolerne som tak for den sjofle behandling, de havde været genstand for fra kinesernes side.

Der blev ikke længere skudt på os, når vi vovede os udenfor døren, men der var noget uhyggeligt trykkende over situationen, som uvilkaarligt fik os til at holde næserne ved os selv.

Da stilheden havde varet nogen tid, begyndte mongolerne, der indtil da havde holdt sig skjulte i deres jurter, at røre på sig og det oven i købet på en højst mærkværdig måde. Idet de straks gav sig i gang med at plyndre kinesiske forretninger, især gik det ud over Frontier Defence Bank's Branch, hvor alt rørligt, lige til vinduer og døre forsvandt i løbet af forbausende kort tid, men også mange andre forretninger fik en ublid medfart. I løbet af meget kort tid vrirlede gaderne med mongoler og russere, men ikke så meget som en eneste kineser.

Da mongolerne først havde taget gaderne i besiddelse, kastede vi også alle skrupler over bord og blandede os i mængden.

Hen imod solnedgang passerede den første deling af angriberne igennem byen. Det var en fin flok krigskarle at se på, i alle mulige retninger. Diciplin var der i ræk-

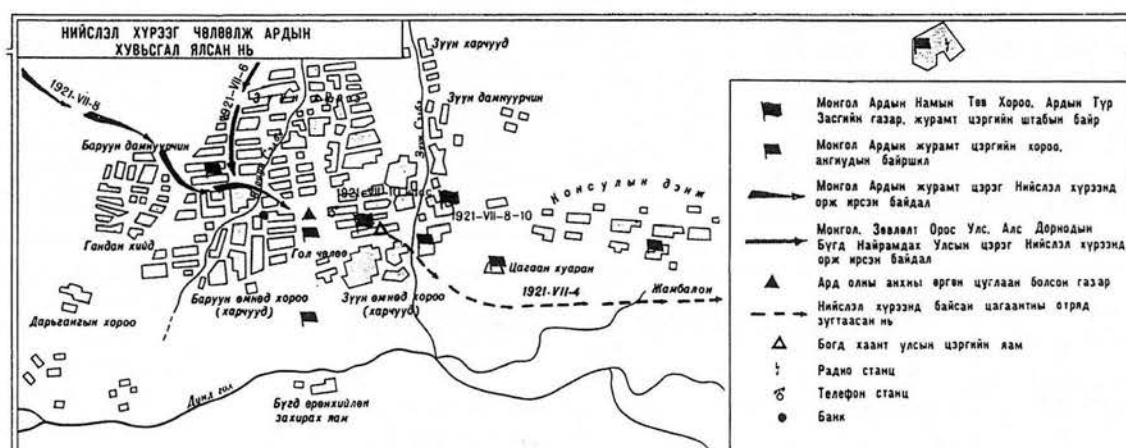
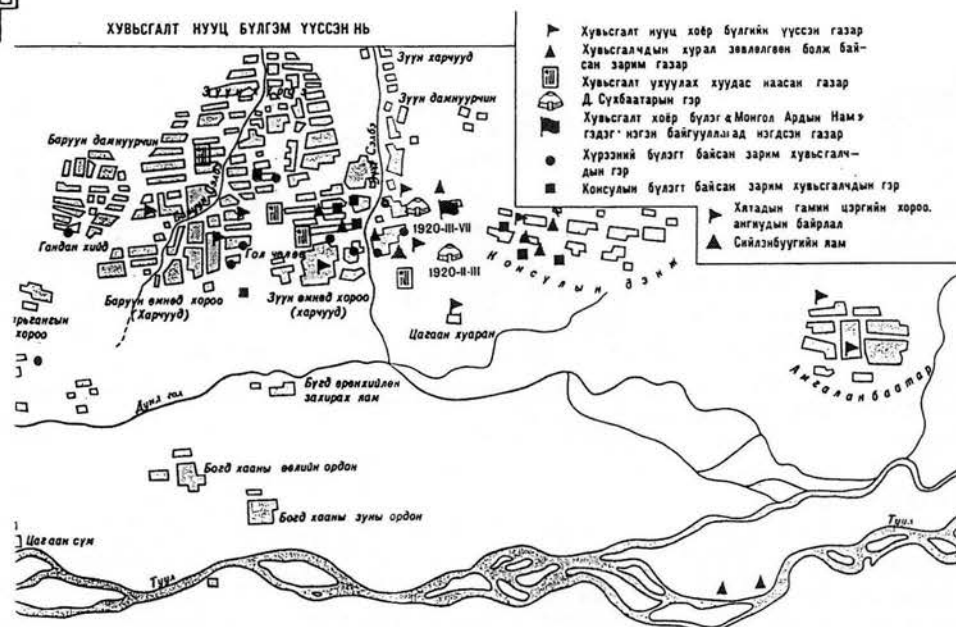
kerne, og det endskønt der ikke syntes at være nogen som helst slags kommando over dem. Alle var de til hest, og ride kunne de. Det var en sand fornøjelse at se dem komme i flyvende gallop ned ad de isglatte gader. Skete det endelig en gang imellem, at en af dem svingede lidt for skarpt om et hjørne og endte på hovedet i rendestenen, var han straks oppe og af sted i gallop igen, som om intet var sket.

Påklædningen var lidt uregelmateret, kun de færreste havde uniformer (russiske kosakker), de andre var klædt i en broget forvirring af skind og silke - og laser. Våben havde de nok af, om end af lidt varierende natur. Rifler af alle mulige fabrikater og kalibre, revolvere, håndgranater i bæltet og mægtige kosaksabler i remme over skuldrene og mange af dem med lange lanser i hænderne.

Overalt, hvor soldaterne kom hen, blev de hilst med vild jubel af mongoler og russere, især da det viste sig, at mange var bekendte, som man længst havde troet døde og borte, forsvundne under kinesernes regime.

Jeg har været med til en del forskellige ting; men aldrig har jeg nogensinde før eller senere set en by vågne op som med et befrielsens suk; som Urga gjorde det, da det endelig gik op for befolkningen, at kineserne var blevet forjagede. Der var vild jubel overalt, alle trak vejret frit og glædede sig over sejren. Inden længe fandtes der ikke en mongol i byen, der ikke havde et våben af en eller anden slags i hånden, og det skønt kineserne havde undersøgt næsten hvert hus i byen og taget alle de våben, de kunne finde. ■

Kristen P. Albertsen

Forklaring:

- lille flag (1) etableringssted for 2 hemmelige (illegale) revolutionære grupper
- trekant (2) steder, hvor de revolutionære holdt møder
- (3) steder, hvor man har opklarestet revolutionær propagandamateriale
- ger (4) Suchbaatars ger
- stor flag (5) sted, hvor der etableredes "Det Mongolske Folkeparti" ved sammenlægning af de 2 revolutionære
- sort prik (6) ger (boliger), hvor nogle af de revolutionære boede i Huree (Urga)

- firkant (7) ger (bolig) til revolutionære, der tilhørte den konsulære gruppe.

- flag (8) de kinesiske kaserner
- trekant (9) ministeriet fra Urga

- flag med vind i (1) Det Mongolske Folks Partis centralkomite; Den midlertidige Folkets Regering; Hærens stab.

- sort flag (2) placering af det mongolske folks militære enheder og grupper.

- tyk pil (3) Det Mongolske Folks militære enheders fremrykning mod Urga.

- tynd pil (4) mongolske, russiske fjernøst republikkens militære fremrykning til Urga

- trekant (5) befolkningsmøder
- prikket pil (6) Den hvide hærs flugt

- trekant (7) Bogd Khans forsvarsministerium

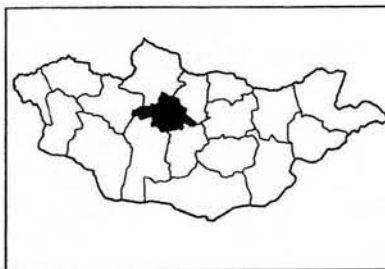
- lyn (8) radio station
- telefon (9) telefon station
- rund prik (10) bank

Arhangai Aimag

Arhangai Aimag grænser op til 5 andre provinser. Mod nord ligger Hövsgöl og Bulgan, mod syd ligger Övörhangai og Bayanhongor, og mod vest Zavhan.

Hangai Bjergene løber på langs af provinsen parallelt med Altai Bjergene. Hangai Bjergenes højeste punkt er Otgon Tenger (4031 meter over havet), som altid er dækket af is og sne med rimelige store gletsjere. Bjergene har bløde former og er faldende i højde mod øst. Jordens vandskel går gennem disse bjerge, så afvanding nord for bjergene løber til Ishavet, mens afvandingen syd for løber mod det Indiske Ocean. De nordvendte skråninger har tæt skovbevoksning, mens de sydvendte er træløse. Det skyldes tilstedeværelsen af vand eller mangel derpå.

Arhangai Aimag kaldes især i turistlitteraturen for Mongoliets Svejts, men uden sne og isklædte bjergtoppe. Det er et udtryk for, at det er et meget smukt område. Arhangai betyder "nord Hangai", fordi det meste af provinsen ligger på de nordlige skråninger af Mongoliets flotte Hangai Nuruu (Han

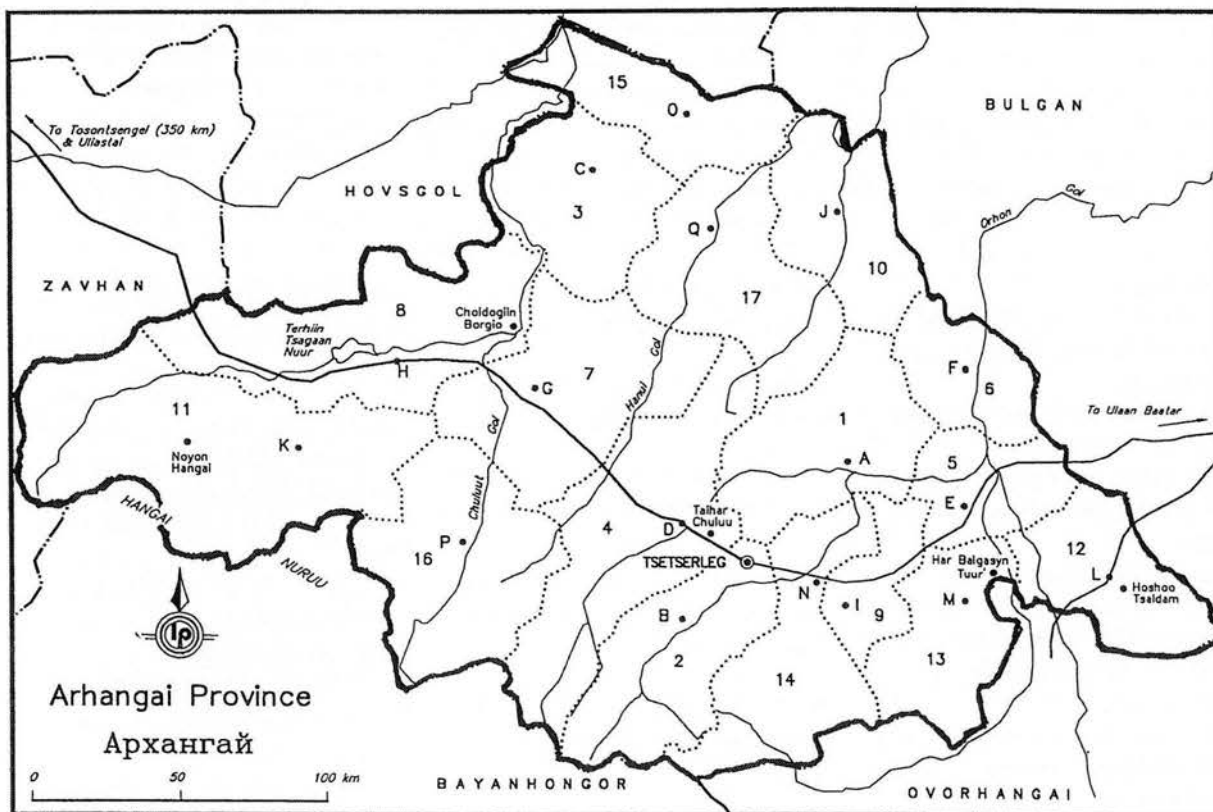
AIMAG: ARHANGAI АРХАНГАЙ
AIMAG CAPITAL: Tsetserleg ЦЭЦЭРЛЭГ

SUMS

1	Battsengel	БАТЦЭНГЭЛ
2	Bulgan	БУЛГАН
3	Jargalant	ЖАРГАЛАНТ
4	Ih Tamir	ИХ ТАМИР
5	Ugiinuur	ӨГИЙНУУР
6	Olziit	ӨЛЗИЙТ
7	Ondor Ulaan	ӨНДӨР-УЛААН
8	Tariat	ТАРИАТ
9	Tuvshruuleh	ТҮВШРҮҮЛЭХ
10	Hairhan	ХАЙРХАН
11	Hangai	ХАНГАЙ
12	Hashaat	ХАШААТ
13	Hotont	ХОТОНТ
14	Tsenher	ЦЭНХЭР
15	Tsetserleg	ЦЭЦЭРЛЭГ
16	Chuluut	ЧУЛУУТ
17	Erdenemandal	ЭРДЭНЭМАНДАЛ

SUM CAPITALS

A	Jargalant	ЖАРГАЛАНТ
B	Bulagiin Denj	БУЛАГИЙН ДЭНЖ
C	Bayantsagaan	БАЯНЦАГААН
D	Zaanhoshuu	ЗААНХОШУУ
E	Zegstei	ЗЭГСТЭЙ
F	Hoshoo	ХӨШӨӨТ
G	Teel	ТЭЭЛ
H	Horgo	ХОРГО
I	Tavanbulag	ТАВАНБУЛАГ
J	Uubulan	УУБУЛАН
K	Hunt	ХУНТ
L	Bayan	БАЯН
M	Hotont	ХОТОНТ
N	Altan Ovoo	АЛТАН-ОВОО
O	Hujirt	ХУЖИРТ
P	Jargalant	ЖАРГАЛАНТ
Q	Olziit	ӨЛЗИЙТ

gai Bjerge), som er de næsthøjeste bjerge i Mongoliet. De får rigeligt med regn, så landet er meget grønt med skov og eng.

Arhangai Aimag fylder 55.000 km² som afvandes af floderne Tamir, Chuluut og Orhon, som alle er bifloder til Selenge Floden. Orhon er den største biflod fra højre side til Selenge og udspringer i Hangai Bjergene. Den afvander et areal på 132.000 km² og er 1.124 km lang.

Et af aimagens smukke steder er søen Terhiin Tsagaan Nuur (Horgo), som er blevet dannet ved at vulkansk lava har skabt en dæmning på tværs af Sumangiin Gol Floden, som har skabt en dyb canyon gennem et basaltlag. Området omkring søen er fredet. Man kan se flere spor efter vulkansk aktivitet fra langt tilbage i tid. Fra 20 km til 40 km uden for hovedstaden findes varme kilder (Tsenheriin Haluun Us & Shivert).

Arhangai Aimag har mange historiske monumenter. Nogle af de mest seværdige er stenstøtter i Hashaat området med uiguriske eller tyrkiske inskriptioner. Disse stenstøtter blev rejst mellem 500-tallet og 700-tallet til ære for den tyrkiske hersker Bilgee Khan og hans bror Kül Tegin.

En anden seværdighed er ruinerne af en uigur khans hovedstad i Hotont området.

Ved Bayantsagaan findes en sten med inskription. Ved Taihar Chuluu, som ligger mellem Tsetserleg og Bayantsagaan ligger en stor klippeformation med inskription på. Man kan her tale om antikens grafiti.

Over 70% af provinsen er dækket med græsland til græsning og høproduktion. 16% dækkes af skov.

Provinsens hovederhverv er husdyravl. Især holder hyrderne yak og hainag (blanding af yak og

ko), som udgør op til 40% af provinsens husdyrhold. Begge dyrearter klarer fint højtliggende landskaber.

Provinsens hovedstad Tsetserleg er smukt beliggende. I udkannten af byen ved foden af bjerget Bulgan Uul ligger et stort gammelt kloster, Zayayn Gegeenii Huree, som mirakuløst har overlevet den stalinistiske ødelæggelseskampagne af templer og klostre i 1930'erne. Måske overlevede det, fordi man gjorde det til et museum. Klosteret blev grundlagt i 1586 og udbygget i 1679, så det voksede fra 1 til 5 tempelhallen. Der kan have været op til 1000 munke i dets storhedstid. Med den genopståede interesse for religion, bruges dele af klostret til religiøse ceremonier og tempeltjeneste. I 1990'erne er der omkring 100 munke. ■

Sangerup

Mongoliet på nettet:

<http://www.mol.mn/english>
<http://www.un-mongolia.mn>
<http://www.odci.gov/cia/publications/factbook/mg.html>
<http://www.spri.cam.ac.uk/people/jeoh2/2mongol.htm>
<http://members.planet.it/freewww/ventura/home.htm>
<http://userpage.fu-berlin.de/~corff/infomong.html>
http://members.xoom.com/_XOOM/shandas/index.htm
http://members.nifty.ne.jp/kam_aki/prg/fonts/index.html
<http://www.dtcc.edu/~berlin/font/mongol.html>
<http://cgm.cs.mcgill.ca/~luc/mongolian.html>
<http://babel.uregon.edu/yamada/guides/mongolian.html>
<http://userpage.fu-berlin.de/~corff/im/sprache/acrobase.html>

Rejser til Mongoliet

Vi arrangerer alle former for rejser til Mongoliet og Rusland:

-Fly København-Ulan Bator t/r :
fra kr. 4400,-

-Moskva - Ulan Bator - Peking med Den Transsibiriske Jernbane - inkl. fly t/r:
fra kr. 7785,-

-Mulighed for billige ophold i Moskva og Ulan Bator. Vi arrangerer også jeepsafari for individuelle.

-Vandretur i Arkhangaibjergene med dansk guide. 18 dage i alt: kr. 15.900,-. Afg. 25/6.

-Ridetur i Terelj kombineret med Naadam. 18 dage inkl. dansk guide: kr. 16.600. Afg. 9/7

Penguin Travel - Tlf: 3321 5100

www.penguin.dk

Baatartsog - kunstner i papirklip

Under et besøg i Mongoliet sommeren 1998 mødte jeg kunstneren, billedhuggeren og papirklipperen Norovsambuugiin Baatartsog. Efter flere besøg fik jeg til sidst lov til at fotografere og videoptage hans arbejde, mens han klippede et af sine kunstværker. Den følgende tekst er et uddrag af den samtale vi førte på videoen:

Barbara Hind: "Hvorfor valgte du at blive papirklipper?"

Baatartsog: "Jeg har klippet papirbilleder de sidste 12-13 år på professionel basis. Men jeg startede faktisk i en alder af 13-14 år at udskære billeder med en kniv. Men på den måde kunne jeg ikke skabe så fine detaljer som med en saks, som jeg nu bruger."

BH: "Hvordan startede papirklip i Mongoliet?"

B: "Hvis man ser tilbage i historien, opdager man at allerede for meget langt tid siden, udskar man dyr, for eksempel hjort, bjørn eller ulv. Man skar dyrene i silhuet og anbragte dem på tæpper. Man brugte ikke papir den gang, men derimod bomuld, filt eller træ. Den mongolske tradition blev givet fra generation til generation. Papir kan foldes så mange gange man ønsker, og man kan udskære hvilket som helst dyr eller traditionelt mønster. Børn gør det stadig."

BH: "Tror du, det vil fortsætte?"

B: "Det er et vanskeligt spørgsmål. Det er vanskeligt at få fat i alle studerende på Institutet for Kunst, fordi ikke alle har de evner, der skal til. Jeg underviser selv 2-3 studenter privat, men ellers underviser jeg hovedsagelig i maleri."

BH: "Hvor lang tid tager det at blive en god papirklipper?"

B: "For at kunne klippe som jeg gør det, skal der arbejdes hårdt i 10 år."

BH: "Du har klippet illustrationer til en bog om mongolske sagn. Er det populært at fortælle historier?"

B: "Ja! Gamle folk samles for at fortælle historier, nogle gange både dag og nat. I et sagn er ræven god og trofast. Den blev som helt lille unge taget som kæledyr ind i en familie. Sagnet handler om venskab mellem ræven og et barn. De bliver rigtig gode venner. De leger meget sammen. En dag gik de længere væk fra ger'en. Ræven vender alene tilbage med blod om munden. Forældrene tror, at ræven har ædt barnet og de slår ræven ihjel, skønt de egentlig ikke rigtig ved, hvad der er sket. Det der skete var, at

barnet blev angrebet af en slange og ræven beskyttede barnet ved at æde slangen, hvis blod det var, der sad om dens mund. Senere fandt man barnet sovende. Det vidste ikke at ræven havde reddet det fra at blive angrebet af slangen."

En anden historie handler om et barn, som har mareridt og drømmer, at det bliver stjålet af en ræv. Mens han fortæller historien, klipper Baatartsog en ræve-uro i sort papir.

B: "Mongoler klipper en ræv ud i filt for at børn ikke skal få grimme drømme om ræve. Normalt laver man ræven i filt, men jeg klipper den i papir. Tidligere var det blot en historie, men nu tror folk at filtræven vil beskytte spædbarnet. Sådan gøres det, og den hænges over barnet, så det ikke drømmer om ræven."

Baatartsog deltog 1999 i en udstilling i London med sine klip. ■

Barbara Hind

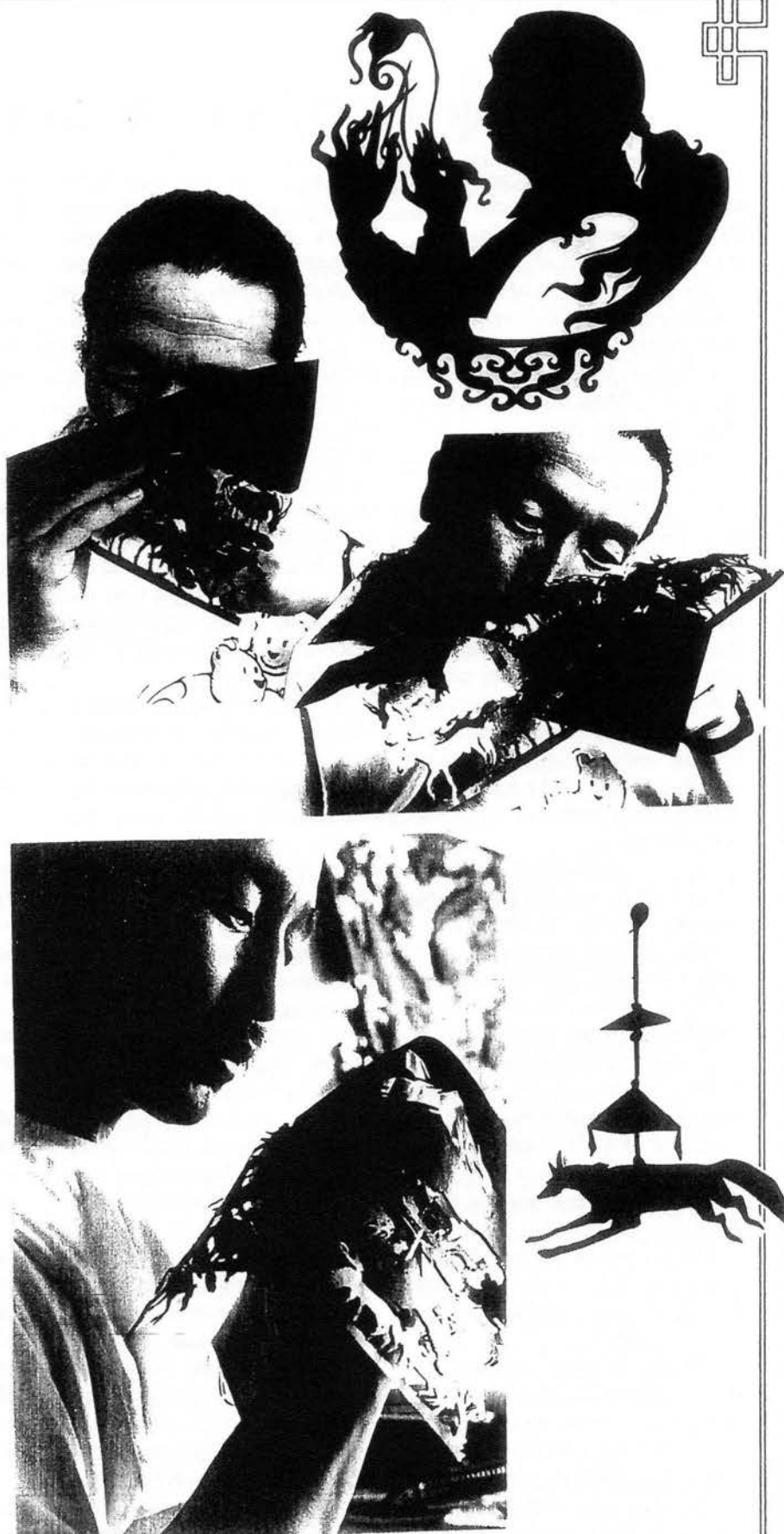
Hilary Metternich var redaktør af den bog, "Mongolian Folktales", Baatarsog illustrerede i 1996. Hun fortæller, at silhuetklipping startede omkring 1950 i Mongoliet, men at mongolerne har en lang tradition for at udskære i andre materialer. Små dyr blev skåret ud i tyk filt til at dekorere tæpper og til legetøj. Geometriske mønstre er blevet skåret i læder og sølv til pynt på sadler og støvler.

Man kan se papirklip som en udvikling af denne tradition. Baatarsog har videreudviklet det til en raffineret kunstform. Han er en mester i mongolsk papirklip. Hans udviklede motiver, næsten altid mongolske emner, kræver usædvanlig behændighed og koncentration. Fine detaljer i dyrenes pels og ansigtsudtryk opnår han med ikke andet end en saks og sort papir.

Baatarsog forklarer, at når ideen først er i hovedet, begynder hans fantasi at arbejde. Han stirrer nogle øjeblikke på det sorte papir og ser i sine tanker hele billedet for sig. Han begynder så at befri motivet på frihånd med sin 10 cm lange saks. Han er venstrehåndet.

Norovsambuugiin Baatarsog blev født 1965 i Khovd Aimag, en af de vestligste mongolske provinser. Han fik sin uddannelse i Ulaanbaatar på det pædagogiske universitet, hvor han i 1990 tog eksamen i kunst og design med en afgangsupgave i papirklip. Baatarsog havde 1989-1991 3 udstillinger i Ulaanbaatar, hvor hans papirklip blev vist. Han er optaget af at bevare den mongolske kultur og har skabt et kunstprogram for børn. Han håber, at det vil vække deres interesse for deres lands kultur, så den mongolske traditionelle arv fortsat kan blive bevaret.

Baatarsog bor i Ulaanbaatar med kone og 2 børn. Han underviser ved Design Institutet. ■

Møde med Damost, sommeren 1999

Lige siden jeg første gang læste Michael Prawdins biografi¹ om Djenghiz Khan for 20 siden, har jeg været fascineret af Mongoliet.

Da jeg i 1995 så udstillingen om mongolerne på Nationalmuseet i København, besluttede jeg, at jeg ville besøge dette land og meldte mig ind i Dansk Mongolsk Selskab, siden vi i Norge har så lidt kontakt med Mongoliet.

Sommeren 1998 kom jeg for første gang til Djenghiz Khans land. Efter en lang rejse gennem Baltikum, Polen, Ukraine, Rusland, Kazakhstan via Sibirien kom jeg efter 3 måneder over grænsen fra Rusland. Jeg vil aldrig glemme den grænseovergang og de sultne børn, som stod uden for togvinduet. Jeg havde set megen elendighed på vejen østover, men dette syn af de tynde og beskidte børn forfulgte mig resten af rejsen og længe efter.

Jeg var henrykt over at komme ud på steppen, ind i en ger, smage fårekød, besøge Erdene Zhuu, Gandan klostret og snakke med ægte mongoler. Det var som om en gammel drøm endelig gik i opfyldelse. Men der var et billede, som jeg ikke kunne glemme: gadebørn i Ulaanbaatar og de sultne børn på grænsestationen mod Rusland. De forfulgte mig i mine drømme flere gange i året som fulgte. Jeg vidste, at jeg måtte tilbage.

Så tog jeg kontakt med Bulgan Njama for at høre, om jeg kunne bruges til noget ved Damost sommeren 1999.

Endnu en gang kom jeg med tog gennem Rusland og endnu en gang stod de tynde og sultne unge udenfor mit togvindue i mørket denne aften i slutningen af juni. Denne gang var jeg forberedt og havde gemt noget mad for at

kaste det ud til dem. Jeg så dem sætte sig på jernbaneskinne og fortære jogurt, æbler og brød. Hjerteskræende var det at se det og vide, at man ikke kan gøre mere end det.

I Ulaanbaatar tog jeg straks kontakt med Bulgan Njama. Jeg var ganske spændt, da den russiske militærjeep fra Damost kom og hentede mig. Min forestilling om Damost centret for gadebørn var meget svag, selv om jeg havde læst alle artiklerne i Ger om centret. Hvad jeg kunne gøre var helt uvist, men havde taget med mig tegnepapir, garn, strikkepinde, sjippetov og farveblyanter for sikkerheds skyld.

Vi kørte direkte til Damost lokaler i en typisk skolebygning, som ligner alle andre jeg har set i den tidligere kommunistiske verden. Jeg blev introduceret til medarbejdere på centret. De virkede alle sammen som hyggelige mennesker. Nogle snakkede også godt engelsk, men da de opdagede, at jeg kunne russisk, blev kommunikationen endnu lettere. Efter en omvisning af centrets lokaler på skolen, som de har pyntet fint op og fået funktionelle lokaler, drog vi videre for at se andre dele af projektet.

Først besøgte vi familiecentret. Det ligger i et kælderlokale af en boligblok, som er indrettet med et aktivitetsrum, hvor 11 af de fattigste familier i nabolaget kan komme. Et par børn legede med legoklodser på gulvet, på væggen hang eksemplere på de ting, familierne havde lavet: sokker, dukker, stofbilleder og andet, som var syet og strikket eller vævet. I rummet ved siden af var de i gang med at indrette et sløjdrum for at give mulighed for at fremstille ting af træ. En hylde stod allerede færdig som

eksempel på, hvad man kan lave. Der var også en lille hylde med bøger, som viste, at her kunne man at komme og læse.

Alt var enkelt, men jeg så at dette var begyndelsen til et fristed fra fattigdommen og håbløsheden. Jeg tænkte på min egen skoles veludstyrede værksteder og bibliotek og det krympede sig i mig.

Fra familiecentret kørte vi videre til Had-huset i udkanten af byen. Bag et af de karakteristiske høje plankeværk kom ind vi til et hus, som var beboet af 6 unge mennesker. Jeg fik fortalt, at de havde levet på gaden 5-9 år og var blandt de første gadebørn i Mongoliet. De var nu i slutningen af teenage-årene og havde selv fået 2 små børn.

Selve huset var bygget i halm-balleteknik og lå i et sørgeligt område med et kulkraftværk. Vand fandtes ikke i området, så det måtte hentes. Inde i huset var der godt og varmt. En computer stod og suste med blinkende dataspil for 2 børn, som var ivrigt optaget. Væggene var dekoreret med Spice Girls og andre vestlige popstjerner. Et hjørne med madrasser viste, hvor de unge sov.

Jeg blev venligt modtaget af en af de unge, som hilste på engelsk! Dette var absolut langt bedre end gadetilværelsen, men jeg håber, at fremtidige bygninger får en lidt hyggeligere beliggenhed. Den skrigende kontrast mellem de glitrende popstjerner, computer og fattigdommen gjorde et stærkt indtryk på mig. Tænk hvis børnene havde tegnet, strikket eller gjort andre aktiviteter end at sidde med et blinkende dataspil med våben og bilkapløb!

Her trænges masse energi, fantasi og indsats for at aktivere disse unge, men jeg har forstået, at det

går godt med Had-projektet og at de unge bliver mere selvstændige og er i færd med at forme deres individuelle liv. Det er flot!

Tilbage i "hovedkvarteret" spurgte jeg, hvad de kunne bruge mig til. Da jeg havde skrevet, at jeg var Steinerskolelærer, spurgte Bulgan, om jeg kunne give et seminar for personalet. De var trætte efter to års hårdt og vanskeligt arbejde og trængte til en indsprøjtning af nye ideer. Det ville være nemt for mig, så jeg drog tilbage til min lejlighed og forberedte mig på et heldagsseminar.

Det blev en meget inspirerende dag, i hvert fald for mig. Der mødte 14 personer op, foruden selve personalet på centret, også lærere fra Det tekniske Universitet, som fulgte nøje med i alt jeg sagde.

Jeg holdt forelæsninger om menneskets udvikling, og hvordan vi arbejder med de forskellige alderstrin på Steinerskolen. Det var interessant at se, at de kendte til trækkene hos de 3-årige, 7-årige, 12-årige, og så videre. Vi kunne enes om, at skolen er alt for intellektualiseret og alt for hård for de mindre børn, og at de trænger mere til kunstneriske udfoldelser, og at historieundervisningen må være således, at barnet kan identificere sig med tiden og personerne og på den måde bliver en historie. Så tegnede vi formtegning, og alle kunne føle, hvor velgørende det kan være bare sidde og tegne border. De mongolske ornamenter blev tegnet igen og igen på de store ark, jeg havde med. Til slut sang vi en engelsk sang sammen. Med lidt indsats og nogle forsøg lød det fint at slutte med både sang og bevægelser til.

Jeg havde spurgt, om jeg kunne møde nogle af børnene fra familiecentret og tegne med dem,

og efter seminaret kom børnene. De kom glidende ind i rummet en efter en og sad stille, forventningsfulde på stolene langs væggene.

Da de var 14 stykker fra 7 til 17 år, og klokken var blevet godt og vel 5 om eftermiddagen, kunne vi begynde. Jeg fortalte lidt om mig selv og den lange vej, jeg havde rejst. Jeg så på deres øjne, at de slugte hvert ord. Så kom de store hvide ark frem på bordet og farvestifterne ligeledes. Andægtigt og med den dybeste seriøsitet satte de i gang med at tegne hus, træ og mennesker og derefter "Barn i leg".

Det blev til streger på arkene, som igen blev til billeder, som udtrykte børnenes indre billeder. I næsten 2 timer sad de fordybet i deres opgaver. Jeg fik en flot bunke af tegninger med hjem til Norge.

Det var tydeligt, at mange af børnene havde ikke tegnet så meget før. Men jeg håber meget, at de vil fortsætte med at tegne. At de får lov til på papiret at bearbejde deres oplevelser, at på den måde kan de vende vanskelighederne og fattigdommen til skaberkræft, som senere i livet kan give dem nye kræfter til det voksne liv.

Da jeg kom hjem om aftenen var jeg meget træt efter en lang dag, men jeg var lykkelig og taknemmelig for, at jeg havde fået lov til at gøre i hvert fald en lille bitte ting for dette så vigtige arbejde for Mongoliets fremtid.

Jeg blev spurgt, om jeg ville skrive en artikel om Steinerskolen, som kunne oversættes til mongolsk. Det gjorde jeg de næste dage. Den blev straks oversat af Burma Njama. Jeg er spændt på, om den senere er brugt til noget.

Da jeg har hørt, at børn i Mongoliet helt fra den første klasse har skoledag til kl. 4 og 5 om eftermiddagen og sidder med mas-

se lektier om aftenen, forstår jeg, at også skolesystemet er med til at skabe gadebørnsproblemet endnu større.

Det er klart, at børn, som bor i et rum med en familie på ti, hvor de voksne er arbejdsløse og far drikker, ikke synes, at det er så festligt at være hjemme. Og når det heller ikke er særlig opmuntrende at være på skolen, hvad så? Er der nogle andre steder at gå hen til end på gaden?

Jeg stillede mig mange spørgsmål efter dette møde. Jeg håber Damost klarer at udvikle sit projekt videre, at flere børn kan hjælpes væk fra et liv på gaden, at de kan finde en udfordring i livet og et sted, hvor der er brug for dem. Men der kræves en masse indsats fra mange mennesker.

Jeg håber, at de kort jeg har fået trykt kan være med til at skaffe nogle af de ressourcer, som er nødvendige.

Tusind tak til Damost for et givtigt ophold i Ulaanbaatar og al mulig lykke med arbejdet. ■

Hilsen Astrid Bjønness
Tønsberg, Norge

De postkort, som Astrid nævner i artiklen er annonceret i Ger(31) og kan købes gennem støtteforeningen ved at sende penge på giro nr. 1-670-5805. Husk at skrive på giroen, og at betalingen vedrører køb af postkort. Et kort koster 10 kr. og af hensyn til administrativ forenkling bedes medlemmerne købe mindst 10 kort. Indtægter fra salget går ubeskåret til gadebørn og børn af socialt og økonomiske truede familier, som projektet arbejder med.

(1) Prawdin, Michael [1953]: **Djengis-Khan og Det Mongolske Verdensrige**. 317 p. (København: Samlerens Forlag).

Drømmeren fra ørkenen

Legenden om en stor 1800-tals dramatiker er stadig levende i Dornogobi Aimag

Den store poet Danzanravjaa

som ung knægt

I hjertet af Gobiørkenen findes et helligt sted kaldet Dulaan Khan ("det varme sorte"). I vintermørket søger argalifår og bjerggeder ned til dette sted for at søge ly. Men ingen hyrde vover at sætte sin ger op på et så helligt sted.

I denne egn, der ligger omkring 60 km nordvest for Zuunbayan i Dornogobi Aimag, fødtes Noyon Khutagt Danzanravjaa. Han er så sagnomspunden, at de lokale mere end 100 år efter hans død

stadig nærer varme følelser for hans hjemegn.

Danzanravjaa, aka Dogshin Noyon V ("voldsom adelsmand"), gjorde sig fortjent til sit ry som en stor dramatiker, en kvindebedærer, en der kunne tage fra af de våde varer og en stor tænker. Han var også munk - inkarnationen af en højstående lama - og fik tildelt titlen Khutugtu.

Han skrev den berømte operette *Saran Khukhoo*. For at den

skulle kunne opføres på rette måde, byggede han et vældigt amfiteater i sin fødeegn. Rester af den 200 m² store scene kan endnu ses i dag. Teatrets akustik var så god, at folk på heste- og kamelryg kunne høre sangen på de bagerste rækker.

Khutugtu var en rastløs mand, han kunne aldrig som sine landsmænd sidde stille og roligt på ét sted. Så han rejste vidt og bredt, besøgte fjerntliggende egne som Lhasa, Utai (helligt sted i Tibet), Hohhot og Peking. Han drømte endda om at sejle på Stillehavet.

Hans navn blev så berømt, at han var kendt af konger og prinser i Korea, Kina, Japan, Nepal, Tibet og Indien. Og da adelsmændene i disse lande ønskede at bevare de gode forbindelser til denne sagnomspundne person, sendte de ham deres landes smukkeste kvinder.

Pigerne bedåredes af Danzanravjaas visdom, men kun få af dem virkede tiltrækkende på ham. Kun én kvinde syntes at finde nåde for hans øjne - Dadishua. Men de to havde aldrig et seksuelt forhold. Danzanravjaa var så betaget af hendes klogskab, at han kaldte hende for sin "tante". Mange af versene i hans sange er viet til Dadishua.

Det var på den tid, at Danzanravjaa konstruerede et stort badeværelse i europæisk stil. Han tilkaldte samtlige lamaer og nonner for at de skulle befri sig for deres snavs i hans badekar. Dette ville - som han sagde - rense deres sjæle. Og da de forguede ham så meget, labbede de hvert eneste ord i sig, som kom over hans læber. Efter badningen beværtede han sine øverste munke med sin bedste vin.

Den excentriske poet var kendt som healer, spåmand, læge og kunstner. I 1850'erne, da han var på højden af sin popularitet, malede han 200 pornografiske scener på små stykker stof af størrelse som spillekort. 30 eksemplarer kan stadig ses på museet i Dornogobi Aimag.

De fleste af hans healingsteknikker involverede anvendelsen af olie. I 1840 fandt Danzanravjaa og hans ven Jaw Doed olie, der sivede ud af ørkenen. Denne olie blev lagt på sår og var særdeles værdsat på grund af sine medicinske egenskaber.

Psykoanalytikere vil have stor udbytte af at beskæftige sig med den berømte mongols forfatter-skab. Ved slutningen af sine stykker skrev han altid:

»Ravjaa er blevet skør, Ravjaa er blevet fuld, Ravjaa råber«.

Moderne kritikere siger, at han var blot en drikfældig, lastefuld kvindebedårer. Men de lærde siger, at han var en stor tænker, en ener, der var i modstrid både med sig selv og samfundet.

For nogle få år siden i december måned fandt nogle munke i Dornogobi en smuk lilje, der voksede på det sted, hvor Danzanravjaas bibliotek havde været. Den voksede op, netop som et nyt tempel var under opførelse på toppen af det ødelagte Hamaryn Kloster. De lokale betragtede det som et mirakel.

Rejsende, der kommer til Dornogobi, erfarer hurtigt, at der knytter sig dusinvis af legender til Danzanravjaas fødested; de lokale synes som besatte af ønsket om at finde det rigtige sted. Alle lokaliteterne bærer farverige tilnavne som for eksempel Toorin Togol (Vildsvinelunden), Hulangiin Shand (Vildælselsen), Suvragan Hailaas (Elmeformet), Zagiin Shugui (Saxaulbusk).

Ravjaas "tante" Dadishua, den

eneste kvinde han havde tillid til.

Danzanravjaa kunne også lide at samle på ting fra fjerne lande. Hans samling indeholdt skindet og hovedet fra yetien eller den afskyelige snemand. Ikke overraskende er disse genstande gået tabt. Selv skrev han om yetien, at det var et åndsfraværende dyr, der levede af murmeldyr.

Da europæerne hørte om den store munk, var der nogen, der ønskede at besøge ham. De som mødte Danzanravjaa forsøgte altid at tage billeder af munken, men han afslog altid. Så der var nogle, der snød sig til at tage et billede, mens hans ikke så det, men til deres forbløffelse var der aldrig noget billede af ham på filmen, kun hans omrids med en blank plet.

Ravjaa er ikke den eneste berømte mand - eller hvad han nu var - der kommer fra Dornogobi. Af andre der stammer fra denne aimag kan nævnes folkedanseren

Sevjid, koreografen Ukhnaa, maleren Radnaasad, billedhuggeren Gavaa, maleren Tomor, politikerne Ch. Suren, B. Dugersuren, arbejdets helt Ch. Dugeree og mange andre.

Er man interesseret i at få mere at vide om Danzanravjaa-kulten bør man besøge Hamaryn Kloster, der ligger ca. 20 km syd for Sainshand, dér hvor Saran Khukhuu blev opført i 1830. Der ligger også et museum i Sainshand, der er viet til denne mand, og som blandt andet rummer de gaver, han modtog fra den kinesiske kejser, og hans samling af kinesisk urtemedicin. ■

Baljiryn Dogmid

Kilde: The Mongol Messenger, 44 (434), 3. nov. 1999, Ulaanbaatar. Oversat af Jan Koed.

Consulate of Mongolia

Nye regler for visum til Mongoliet

Mongoliets konsulat i Danmark oplyser, at der fra onsdag, 1. marts 2000 er nye regler for visum til Mongoliet. Den mongolske regering har vedtaget nye regler for de europæiske konsulater, der har fået udvidede beføjelser. Det danske konsulat kan nu udstede alle former for visa til Mongoliet. Sammen med omstruktureringen af de europæiske konsulater indføres en ny prisstruktur, der dog beklageligvis indebærer prisforhøjelser i Danmark.

Priser pr. visum fra 1. marts 2000

- enkelt visum: 400 kr.
(1 indrejse og 1 udrejse)
- dobbelt visum: 550 kr.
(2 indrejser og 2 udrejser)
- multiple visum: 1.000 kr.
(ubegrænset ind- og udrejser
i op til 6 måneder)
- transit visum: 300 kr.
- hasteudstedelse: +100 kr.
(gebyr; inden for 24 timer)

Der kræves stadig ikke invitation ved rejser under 30 dages varighed.

Mongoliets konsulat får ny adresse

Fra lørdag, 1. april 2000 opdeles konsulatet i et egentlig konsulat og en visumafdeling:

Mongoliets Konsulat

vil tage sig af alle sager, der *ikke* vedrører visumudstedelse. Den nye adresse bliver:
Fagerdalen 18-20, 2950 Vedbæk
telf/fax: 4589 1953
E-post: ajungersen@mail.tele.dk

Visumafdelingen

flytter til:
Mongoliets Konsulats Sekretariat,
Bolbrovej 20, 2770 Kastrup
fax: 3252 4427
E-post: ajungersen@mail.tele.dk

Visumansøgninger fremsendes til visumafdelingen på ovennævnte adresse og behandles indenfor 3-5 hverdage (hasteudstedelser dog indenfor 24 timer).

Pr 1. april 2000 vil det ikke længere være muligt at få straks-udstedt visum ved personlig henvendelse. Visum skal ansøges på et særligt skema, som bringes på

næste side. Visum kan tidligst udstedes 3 måneder før indrejse og maksimalt for en periode på 6 måneder.

For udstedelse af visum skal følgende fremsendes til konsulatets visumafdeling, Bolbrovej 20, 2770 Kastrup:

- pas, der er gyldig i mindst 6 måneder *efter* ansøgningsdatoen
- 1 velligenende pasfoto (husk at venstre øre skal kunne ses)
- kopi af rejseplan, med angivelse af ind- og udrejsedato samt rejsebureauets navn og adresse. Ved ophold *udover* 30 dage kræves endvidere invitation fra modtagerorganisationen i Mongoliet
- visumansøgning i underskrevet stand
- frankeret svarkuvert

VISUM ANSØGNING

VISA APPLICATION FORM

Mongoliets Konsulat

Visumafdeling: Mongoliets Konsulat, Sekretariatet, Bolbrovej 20, 2770 Kastrup
Fax: 32 52 44 27, E-mail: ajungersen@mail.tele.dk

Konsulat: Mongoliets Konsulat, Fagerdalen 18-20, 2950 Vedbæk
Tlf.: 45 89 19 53, Fax: 45 89 19 53, E-mail: ajungersen@mail.tele.dk

HC-7-

Pasbillede:
Passport photo:

Navn:

(Efternavn, Fornavn)

Family name, Forenames:

Fødselsdato/Cpr.nr.:

Date of birth/Personal registration no.

Fødested:

Place of birth:

Nationalitet:

Nationality:

Køn:

Sex:

Privatadresse:

Permanent adress:

Telefonnummer:

Phone number:

Titel/beskæftigelse:

Present occupation:

Arbejdsgiver (adresse, telefonnummer)

Employer (adress, phone number)

Pastype:

Type of passport:

Pasnummer:

Passport number:

Udstedelsessted:

Place of issue:

Udstedelsesdato:

Date of issue:

Udløbsdato:

Date of expiry:

Tidligere besøg i Mongoliet.

Previous visit (s) to Mongolia.

Hvornår:

When:

Formål:

Purpose:

Opholdets varighed:

Duration of stay in Mongolia:

Dato for indrejse i Mongoliet:

Date of entry into Mongolia:

Dato for udrejse:

Date of departure:

Formål med besøget:

Purpose of visit to Mongolia:

Transportform:

Type of transportation:

Modtagerorganisation i Mongoliet og/eller omkostningsbærende organisation/rejsebureau: (hvis enkeltperson, oplys navn og adresse)

Receiving organisation in Mongolia and/or expense bearing organisation. (If individual inform full name and adress)

Rejser sammen med: (Navn) Ved børn under 15 år oplyses navn, køn, cpr.nr., pasnummer.

Accompanied by: (Name) For children less than 15 years old inform name, date of birth, sex, passport number.

Adresse i Mongoliet:

Adress in Mongolia:

Dato:

Date:

Sted:

City:

Underskrift:

Signature:

Mongoliet ønsker tillykke med de 10 år

I anledning af 10 års jubilæet for etablering af Dansk Mongolsk Selskab. Til de Danskere, der sender venlige tanker til Mongoliet.

I næsten hvert land findes der mange, der har undersøgt, besøgt vort land og samarbejdet med Mongoliet. Der er også ikke få, der støtter og hjælper vort land. Blandt disse er danskere.

I den tidlige middelalder var de mongolerne, der har ridt over Europas og Asiens jord, og de var vikingerne, der har sejlet i det grænseløse hav for at invadere det ene land efter det andet. Blandt disse vikingers stammer findes der nogle, der ærligt interesserer sig i mongolerne. Disse danskere med samme interesse er sluttet sammen i Dansk Mongolsk Selskab og yder en stor indsats på at udvide relationer og samarbejde mellem Danmark og Mongoliet. Dansk Mongolsk Selskab blev etableret i København for 10 år siden. Medlemmer af dette selskab sender sikkert i disse dage et tilbageblik på de foregående 10-års store arbejde på den sædvanlige danske rolige sind og varme og snakker muligvis om fremtiden og om arbejde.

Dette Selskab består af mange fremtrædende og aktive danskere, heriblandt dronningens hofmarskal, universitets professorer, rådgivere og ansatte fra statslige og ikke-statslige organisationer. Den danske kronprins er æresmedlem af selskabet. Selskabet har ca. 200 medlemmer og ledes af etnografen hr. Rolf Gilberg.

Dansk Mongolsk Selskab arbejder først og fremmest med at udbrede kendskab til mongolernes kultur til Danskere og med at støtte samarbejde og relationer mellem almindelige borgere, faglige, og ikke-faglige organisationer i landene imellem. I hvert kvartal

udgives der medlemsbladet Ger, der indeholder mange informationer. De arbejder ligeledes med at undersøge om forskellige forhold i Mongoliet.

Henning Haslund-Christensen beskriver i sin bog "Jabonah" detaljeret om mongolernes livsformer i 1920'erne. Hans søn, som er Dronningens hofmarskal, støtter og deltager aktivt i selskabets aktiviteter.

Det er vigtigt, at understrege, at dette selskab har spillet en ikke ubetydelig rolle for de dansk støttede statslige og ikke-statslige projekter, der blev gennemført og gennemføres i Mongoliet. I anledning af Dansk Mongolsk Selskabs 10 år ønskes alle medlemmer et sund liv, fred og lykke.

På vegne af Mongolsk Dansk Selskab, Medlem af bestyrelsen, dr. i filosofi, Enkhbat Ch.

Til Dansk Mongolsk Selskabs medlemmer

En stor hilsen sendes til medlemmerne af Dansk Mongolsk Selskab i anledning af 10 års jubilæet for etablering af Dansk Mongolsk Selskab.

Mongolske og Danske befolkninger har langvarige relationer. Mongolerne altid havde åbne døre for de danske borgere, som var interesseret i Mongoliet.

Vore to landes samarbejde udvider sig i endnu større grad i nu-

tiden. Det er glædeligt at bemærke, at relationer mellem begge landes statslige organisationer, i særdeleshed regeringsorganer imellem er blevet udvidet og viser positive resultater.

Med stor glæde har jeg hørt om de store arbejde, som bliver udført af Dansk Mongolsk Selskab med henblik på at undersøge og udbrede kendskab til Mongoliet fra de mongolske parlamentsmedlemmer, som har besøgt Danmark i september 1997 og som havde en lejlighed til at mødes med nogle af Selskabets medlemmer. I den forbindelse vil jeg også nævne, at Den Mongolske Regering værdsætter de positive resultater af de projekter, som Dansk Mongolsk Selskab gennemfører i Mongoliet.

Mongolske og Danske borgeres relationer og disses gensidige besøg i vore lande er blevet betragteligt udvidet i de senere år. Dansk Mongolsk Selskab og Mongolsk Dansk Selskab spiller en stor rolle i den sammenhæng.

Vi er dybt taknemmelige til Jer alle, der udfører stort arbejde med henblik på at udbrede kendskab til Mongoliets historie, kultur og nutidige samfundsforhold til den danske befolkning samt til Jer alle, der yder en stor indsats for at hjælpe og støtte de socialt udsatte grupper i Mongoliet.

Jeg er fortrøstningsfuld, at vore landes samarbejde vil blive endnu mere udvidet i det nye århundrede. Jer alle og den gæstfrie danske befolkning ønskes et godt og sundt liv, fred og lykke. ■

Odonbaatar R.

Medlem af det Mongolske Parlament,
Formand for Mongolsk-Dansk parlamentsgruppe

5. marts 2000.

Dragens år: 5. februar 2000 - 23. januar 2001

Drageåret vil varsle en følelse af forventning og håb. Dragen vil med sikkerhed forsøge at indfri håbet - nogle gange med held - men vil også give nogle gavnlige advarsler til menneskeheden. Drageåret er fyldt med dramatik, spænding og gyldne muligheder. I drageåret vil begivenheder være større og mere farverige end ellers.

På den politiske scene vil drageåret bringe betydningsfulde ændringer. Nye indflydelsesrige skikkelser vil træde frem på verdensscenen. Året vil også være kendetegnet ved visse gruppers energiske kamp for sager, som de lidenskabeligt tror på.

Drageåret begunstiger bestemt iværksættelsen af planer, der ofte er særdeles ambitiøse. Politikere eller forretningsfolk synes at årtusindeskiftet skal mindes på en mere vedvarende måde. Resultatet af det vil være storslåede planer om store byggeprojekter og nye seværdigheder og kulturcentre, der skal være til gavn for menneskene langt ind i fremtiden. Storslåede og fantastiske projekter vil se dagens lys. Folk vil blive overenergiske, men det vil være klogt ikke at overvurdere sig selv. Tingene ser bedre ud i dragens år end de er.

Økonomisk vil det være et godt år. Det er den rigtige tid at spørge sin bank om et lån eller at starte en ny virksomhed. Dragen øser med held og lykke. Men pas på, dragen er forsvundet, når fejlene opdages og skal rettes. Held og uheld vil være der i rigt mål.

Al den spænding drageåret bringer med sig vil få kunstnere til at skabe mere dristig kunst. Indenfor mediebranchen vil der ske betydningsfulde udviklinger med nykabende oplevelser til brugerne.

Den meget spænding i dragens år vil ikke kun være positiv. Drageår synes at være præget af mange overraskelser og katastrofer i naturen, for eksempel forfærdelige jordskælv. Gemytterne vil blusse op verden over, alle vil starte reelle eller indbildske revolutioner mod kvælende omgivelser.

Det vil blive et livligt år med vidtrækkende udviklinger, et år med store muligheder. For den, der er villig til at gribe chancen og få det bedst mulige ud af det, kan det blive en tid med fremgang og personlige bedrifter. Det vil være et godt år at blive gift i.

Hvordan går det den enkelte i Dragens år:

ROTTEN:

Et meget godt år. Gode udsigter for både arbejde og romantik. Rotten vil have det let med at tjene penge eller at blive forfremmet. Mens rotten vil blive anerkendt for sine præstationer dette år, må rotten også være på vagt overfor nye venner, som vil udnytte dem.

OKSEN:

Et nogenlunde år med mange forandringer og uventede problemer, som vil holde oxen beskæftiget. Planer vil blive gennemførte, men ikke nær så hurtigt, som oxen gerne ser det. Oksen bliver nødt til at arbejde hårdt, selv om den vil komme i kontakt med hjælpsomme og indflydelsesrige mennesker.

TIGEREN:

Der er ikke udsigter til meget for tigreren dette år. Det vil være hårdt at skaffe penge eller andre vil få tigreren til at gøre ukloge investeringer. Nogen ulykke er i vente. Det kan være adskillelse fra en man holder meget af eller en adskillelse fra en partner. Tigreren vil have vanskelighed med at finde sig til rette med de forandringer, der kommer, også selv om de er til dens eget bedste.

HAREN:

Det bliver et moderat lykkeligt år, men travlt både hjemme og på arbejde. Med hensyn til penge vil det blive et blandet år. Haren vil dog være i stand til at være nogenlunde glad, da den vil vinde mere end den taber. Haren vil få magtfulde ny venner som vil vise sig at være til dens fordel.

Dragens År

DRAGEN:

Drageåret er et godt år for den som er født i et drageår. Der ligger masser af goder og venter. Der vil være muligheder for at vinde anerkendelse eller gøre store fremskridt i sit arbejde. Hjemmelivet er roligt, selvom der kan forekomme mindre sygdomsproblemer. Alt i alt en stabil tid uden finansielle problemer eller anden dårligdom.

SLANGEN:

Et vanskeligt år. Der er ikke udsigt til store vindinger hverken i arbejdet eller løbebanen. Man vil vil blive udsat for negativ sladder og jalousi. Det værste vil dog være overstået hen på sommeren. Det kolde vejr kan bringe gode nyheder. Det er et år hvor man ikke skal skeje ud og holde pengene tæt til kroppen.

HESTEN:

Et blandet år. Mange uløste problemer vil tære på hestens tålmodighed og bekymringer vil tynde sjælen, måske bringe helbredsproblemer med sig. Hesten skal dog ikke forvente det værste. Stormen vil lægge sig og der er ikke så store farer som forventet. Det er en tid hvor man skal fokusere på livets lyse sider, hvor man skal dyrke familie og venner samt formilde sine fjender.

FÅRET:

Et hektisk, men ærligt år. Fåret vil kun vinde lidt. Selv om der vil være mange diskussioner, bliver fåret ikke udsat for store omvæltninger. Det vil være vanskeligt at spare penge op, men fåret skulle komme godt gennem året, hvis man afstår fra at spille eller lave drastiske ændringer i sit liv.

ABEN:

Fordelene for aben i dette år vil blive i form af viden og teknisk know-how. Fordelene vil ikke være håndgribelige eller tydelige her og nu. Problemer og uafgjorte sager kan kaste skygger, og aben kan blive nød til at bruge egne penge for at gennemføre sine planer. Det er et år, hvor man skal være på vagt og lære.

HANEN:

Et godt og gunstigt år. Held og lykke vil følge hanen, som vil være i stand til at få en ledende stilling eller få mulighed for at forme sin egen skæbne. Helbredsmæssigt og hjemmelivet vil give frustrationer som kan gøre en træt og anspændt. Der vil komme børn eller bryllup i familien.

HUNDEN:

Et vanskeligt år forude. Hunden må arbejde hårdt for at vedligeholde sin status og må konstant kæmpe mod konkurrenter. Folk vil udnytte hundens svaghed, og den har udsigt til en del sygdom. Det vil være et år med lav profil. Det vil være godt at slå sig sammen med andre i stedet for at forsøge at kæmpe sig igennem på egen hånd. Sidst på året vil der dog komme gode nyheder.

VILDSVINET:

Et nemt år. Man vil blive støttet af magtfulde personer og have held med at tilfredsstille sin overordnede. Vildsvinet (Grisen) vil blive anerkendt og respekteret af sine medarbejdere. Familielivet vil gå fint, men der kan forventes mindre sygdom eller tab af personlig ejendom.

tshnav

Afskrift fra:

■ Fantoni, Barry [1986]: *Barry Fantoni's Chinese Horoscopes*. 260 p. (London: Sphere Books Limited).

■ Lau, Theodora [1988]: *The Handbook of Chinese Horoscopes*. 331 p. (New York: Harper & Row).

■ Somerville, Neil [1999]: *Dit kinesiske horoskop for år 2000 Dragens År*. 277 p. (København: Sesam).

Yang, Henning Hai Lee [1955]: *Dit kinesiske horoskop for årene som kommer*. 203 p. (Lynge: Bogans Forlag).

31. jan. 1900 - 18. feb. 1901: metal-rotte
 19. feb. 1901 - 7. feb. 1902: metal-okse
 8. feb. 1902 - 28. jan. 1903: vand-tiger
 29. jan. 1903 - 15. feb. 1904: vand-hare
 16. feb. 1904 - 3. feb. 1905: træ-drage
 4. feb. 1905 - 24. jan. 1906: træ-slange
 25. jan. 1906 - 12. feb. 1907: ild-hest
 13. feb. 1907 - 1. feb. 1908: ild-ged
 2. feb. 1908 - 21. jan. 1909: jord-abe
 22. jan. 1909 - 9. feb. 1910: jord-hane
 10. feb. 1910 - 29. jan. 1911: metal-hund
 30. jan. 1911 - 17. feb. 1912: metal-svin
 18. feb. 1912 - 5. feb. 1913: vand-rotte
 6. feb. 1913 - 25. jan. 1914: vand-bøffel
 26. jan. 1914 - 13. feb. 1915: træ-tiger
 14. feb. 1915 - 2. feb. 1916: træ-hare
 3. feb. 1916 - 22. jan. 1917: ild-drage
 23. jan. 1917 - 10. feb. 1918: ild-slange
 11. feb. 1918 - 31. jan. 1919: jord-hest
 1. feb. 1919 - 29. feb. 1920: jord-ged
 20. feb. 1920 - 7. feb. 1921: metal-abe
 8. feb. 1921 - 27. jan. 1922: metal-hane
 28. jan. 1922 - 15. feb. 1923: vand-hund
 16. feb. 1923 - 4. feb. 1924: vand-svin
 5. feb. 1924 - 23. jan. 1925: træ-rotte
 24. jan. 1925 - 12. feb. 1926: træ-bøffel
 13. feb. 1926 - 1. feb. 1927: ild-tiger
 2. feb. 1927 - 22. jan. 1928: ild-hare
 23. jan. 1928 - 9. feb. 1929: jord-drage
 10. feb. 1929 - 29. jan. 1930: jord-slange
 30. jan. 1930 - 16. feb. 1931: metal-hest
 17. feb. 1931 - 5. feb. 1932: metal-ged
 6. feb. 1932 - 25. jan. 1933: vand-abe
 26. jan. 1933 - 13. feb. 1934: vand-hane
 14. feb. 1934 - 3. feb. 1935: træ-hund
 4. feb. 1935 - 23. jan. 1936: træ-svin
 24. jan. 1936 - 10. feb. 1937: ild-rotte
 11. feb. 1937 - 30. jan. 1938: ild-bøffel
 31. jan. 1938 - 18. feb. 1939: jord-tiger
 19. feb. 1939 - 7. feb. 1940: jord-hare
 8. feb. 1940 - 26. jan. 1941: metal-drage
 27. jan. 1941 - 14. feb. 1942: metal-slang,
 15. feb. 1942 - 4. feb. 1943: vand-hest
 5. feb. 1943 - 24. jan. 1944: vand-ged
 25. jan. 1944 - 12. feb. 1945: træ-abe
 13. feb. 1945 - 1. feb. 1946: træ-hane
 2. feb. 1946 - 21. jan. 1947: ild-hund
 22. jan. 1947 - 9. feb. 1948: ild-svin
 10. feb. 1948 - 28. jan. 1949: jord-rotte
 29. jan. 1949 - 16. feb. 1950: jord-bøffel
 17. feb. 1950 - 5. feb. 1951: metal-tiger
 6. feb. 1951 - 26. jan. 1952: metal-hare

27. jan. 1952 - 13. feb. 1953: vand-drage
 14. feb. 1953 - 2. feb. 1954: vand-slange
 3. feb. 1954 - 23. jan. 1955: træ-hest
 24. jan. 1955 - 11. feb. 1956: træ-ged
 12. feb. 1956 - 30. jan. 1957: ild-abe
 31. jan. 1957 - 17. feb. 1958: ild-hane
 18. feb. 1958 - 7. feb. 1959: jord-hund
 8. feb. 1959 - 27. jan. 1960: jord-svin
 28. jan. 1960 - 14. feb. 1961: metal-rotte
 15. feb. 1961 - 4. feb. 1962: metal-bøffel
 5. feb. 1962 - 24. jan. 1963: vand-tiger
 25. jan. 1963 - 12. feb. 1964: vand-hare
 13. feb. 1964 - 1. feb. 1965: træ-drage
 2. feb. 1965 - 20. jan. 1966: træ-slange
 21. jan. 1966 - 8. feb. 1967: ild-hest
 9. feb. 1967 - 29. jan. 1968: ild-ged
 30. jan. 1968 - 16. feb. 1969: jord-abe
 17. feb. 1969 - 5. feb. 1970: jord-hane
 6. feb. 1970 - 26. jan. 1971: metal-hund
 27. jan. 1971 - 14. feb. 1972: metal-svin
 15. feb. 1972 - 2. feb. 1973: vand-rotte
 3. feb. 1973 - 22. jan. 1974: vand-bøffel
 23. jan. 1974 - 10. feb. 1975: træ-tiger
 11. feb. 1975 - 30. jan. 1976: træ-hare
 31. jan. 1976 - 17. feb. 1977: ild-drage
 18. feb. 1977 - 6. feb. 1978: ild-slange
 7. feb. 1978 - 27. jan. 1979: jord-hest
 28. jan. 1979 - 15. feb. 1980: jord-ged
 16. feb. 1980 - 4. feb. 1981: metal-abe
 5. feb. 1981 - 24. jan. 1982: metal-hane
 25. jan. 1982 - 12. feb. 1983: vand-hund
 13. feb. 1983 - 1. feb. 1984: vand-svin
 2. feb. 1984 - 19. feb. 1985: træ-rotte
 20. feb. 1985 - 8. feb. 1986: træ-bøffel
 9. feb. 1986 - 28. jan. 1987: ild-tiger
 29. jan. 1987 - 16. feb. 1988: ild-hare
 17. feb. 1988 - 5. feb. 1989: jord-drage
 6. feb. 1989 - 26. jan. 1990: jord-slange
 27. jan. 1990 - 14. feb. 1991: metal-hest
 15. feb. 1991 - 3. feb. 1992: metal-ged
 4. feb. 1992 - 22. jan. 1993: vand-abe
 23. jan. 1993 - 9. feb. 1994: vand-hane
 10. feb. 1994 - 30. jan. 1995: træ-hund
 31. jan. 1995 - 18. feb. 1996: træ-svin
 19. feb. 1996 - 6. feb. 1997: ild-rotte
 7. feb. 1997 - 27. jan. 1998: ild-bøffel
 28. jan. 1998 - 15. feb. 1999: jord-tiger
 16. feb. 1999 - 4. feb. 2000: jord-hare
 5. feb. 2000 - 23. jan. 2001: metal-drage
 24. jan. 2001 - 11. feb. 2002: metal-slange
 12. feb. 2002 - 31. jan. 2003: vand-hesten
 1. feb. 2003 - 21. jan. 2004: vand-fåret

Indhold

Forside	2
Aimag	2
Litteratur	2
Tungalag Njama: Tillykke Kære Venner	3
Internet: Naturkatastrofe i Mongoliet	4-5
Niels Lynnerup: Gravanlægget i Beiram. Om en arkæologisk ekspedition til Mongoliets nordvestlige hjør- ne i 1999.	6-8
L. Badamkhand: Aruul - tørøst	9
Tsaran Geril: Et par relevante datoer	10
Kristen P. Albertsen: På eventyr i Mongoliet (3)	11-17
Sangerup: Arhangai Aimag	18-19
Mongoliet på netter	19
Barbara Hind: Baatartsog - kunstner i papirclip	20-21
Astrid Bjonness: Møde med Damost, sommeren 1999	22-23

Baljiryn Digmid: Drømmeren fra ørkenen	24-25
Mongoliets konsulat: Nye regler for visum til Mongoliet	26-27
Enkhbat CH. & Odonbaatar R. Mongoliet ønsker tillykke	28-29
Tsehnay: Dragens år	29-31

Bagsiden	32
----------	----

Det kan iøvrigt oplyses, at Danmark har givet 250.000 kr til Røde Kors i Mongoliet, samt andre 250.000 kr i støtte gennem Danmarks ambassade i Beijing.

ISSN Nr: 0905-9504

ДАНИ-МОНГОЛЫН НИЙГЭМЛЭГИЙН ГИШҮҮДЭД

Дани-Монголын Нийгэмлэг байгуулагдсаны 10 жилийн ойг тохиолдуулан та бүхэнд мэндчилгээ дэвшүүлье.

Монгол, Данийн ард түмэн уламжлалт харилцаатай. Монгол орныг сонирхсон Данийн иргэдэд монголчуудын гэрийн үүд ямагт нээлттэй байсан юм.

Хоёр орны хамтын ажиллагаа өнөө үед улам идэвхжиж байна. Монгол, Данийн төрийн байгууллагуудын, аялгууаа төрийн эрх барих дээд байгууллага хоорондын харилцаа ихээхэн эрчимтэй, өгөөжтэй байгааг тэмдэглэхэд таатай байна.

Монголын парламентын гишүүд 1997 оны 9-р сард Дани улсад айлчлал хийх явцдаа танай нийгэмлэгийн зарим гишүүнтэй уулзаж та бүхэн Монгол орны талаар сурталчилгаа, судалгааны ажил хийж Монголд дэмжлэг үзүүлэх үйлс санаачлан өрнүүлж байгааг сонсож байснаа эргэн санахад сайхан байна. Та бүхний Монгол оронд хэрэгжүүлж байгаа төслүүд амжилттай, өгөөжтэй явагдаж байгааг Монгол улсын төр анхларч байдгыг энэ алданд илэрхийлж байна.

Монгол, Данийн иргэдийн харилцаа, харилцан жуулчлал ихээхэн идэвхжиж байна. Энэ үйлсэд Дани-Монголын Монгол-Данийн нийгэмлэг голлох үүрэг гүйцэтгэж байгааг энд онцлон хэлье.

Монголын түүх соёл, орчин үеийн нийгмийн явцыг Даничуудад таниулан сурталчлах, Монголын эмзэг бүлгийнхэнд туслах, дэмжлэг үзүүлэх сайхан үйлс өрнүүлж байгааг Та бүхэнд чин сэтгэлийн талархал илэрхийлж байна.

Хоёр орны хамтын ажиллагаа шинэ зуунд улам өргөжино гэдэгт итгэлтэй байна.

Та бүхэнд болон та бүхнээр уламжлан Данийн найрсаг ард түмэнд эрүүл энх, аз жаргал хүсэн ерөөе.

Монгол Улсын Их Хурлын гишүүн,
Парламентын Монгол-Данийн
бүлгийн ахлагч /Р. Одонбаатар/

2000 оны 3-р сарын 05